

การวิเคราะห์งบการเงิน

ดร.กฤษฎา เสกตระกูล*

1. บทนำ

ถ้าผู้บริหารของบริษัทต้องการจะทำให้มูลค่าส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการมีมูลค่าสูงสุด สิ่งที่ต้องทำก็คือค้นหาว่าจุดแข็งและจุดอ่อนของบริษัทอยู่ที่ใดบ้าง และหาทางดำเนินการนำจุดแข็งและจุดอ่อนมาใช้ประโยชน์ และแก้ไขจุดอ่อน งบการเงินของบริษัทเป็นข้อมูลหนึ่งที่ผู้บริหารมีอยู่ในมือซึ่งสามารถนำมาใช้ตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของกิจการ (Companies' financial health) ได้ นอกจากใช้ตรวจสอบระดับความเข้มแข็งทางการเงินภายในบริษัทแล้ว ยังสามารถใช้เปรียบเทียบฐานะการเงินและผลการดำเนินงานกับบริษัทอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ด้วย การตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์งบการเงินจะช่วยให้ผู้บริหารค้นหาจุดอ่อน และจุดแข็งจากผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณได้และนำไปหากลยุทธ์ที่จะใช้ประโยชน์และปรับปรุงการดำเนินงานต่อไปได้ ในบทนี้เราจะได้เรียนรู้ว่าผู้บริหารและนักลงทุนจะเรียนรู้วิธีวิเคราะห์และประเมินฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการจากงบการเงินได้อย่างไร ทั้งนี้ได้กำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์ของการศึกษาในบทนี้ไว้ดังนี้

- ศึกษากระบวนการทางบัญชีในกิจการ เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นภาพว่างการเงินถูกสร้างขึ้นมาได้อย่างไร
- ศึกษาลักษณะของงบดุล และงบกำไรขาดทุน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของงบการเงิน โดยจะได้อธิบายให้เห็นด้วยว่ารายการที่สำคัญในงบการเงินทั้ง 2 ประเภทมีอะไรบ้าง
- ศึกษาถึงขั้นตอนและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน เช่น การย่อส่วนตามแนวดิ่ง การวิเคราะห์แนวนอน การวิเคราะห์แสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

2. กระบวนการทางบัญชีในกิจการ

ในแต่ละวันจะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นมากมายในกิจการ เช่น ขายสินค้าเป็นเงินสดและเงินเชื่อ สั่งซื้อวัตถุดิบเข้ามาใช้ในการผลิตโดยรับเครดิตจากเจ้าหนี้การค้า 30 วัน จ่ายค่าแรงคนงานเป็นเงินสด ซื้อคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในสำนักงาน กู้เงินระยะยาวจากธนาคารมาใช้สร้างโรงงานใหม่ หรือ เพิ่มทุนอีก 30 ล้านบาทเพื่อขยายกิจการ เป็นต้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการได้มาและใช้ไปของเงินทุนและทรัพยากรอื่น ๆ ของกิจการ ระบบบัญชีเป็นวิธีการนำเอารายการของกิจกรรมเหล่านี้มาบันทึกให้เป็นระบบ หมวดหมู่ และออกรายงานสรุปเพื่อจะช่วยให้วัดหรือประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการได้

รายการบัญชีของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธุรกิจ เราสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 หมวดใหญ่ๆ คือ

- หมวดรายได้
- หมวดค่าใช้จ่าย
- หมวดสินทรัพย์
- หมวดหนี้สิน
- หมวดทุน

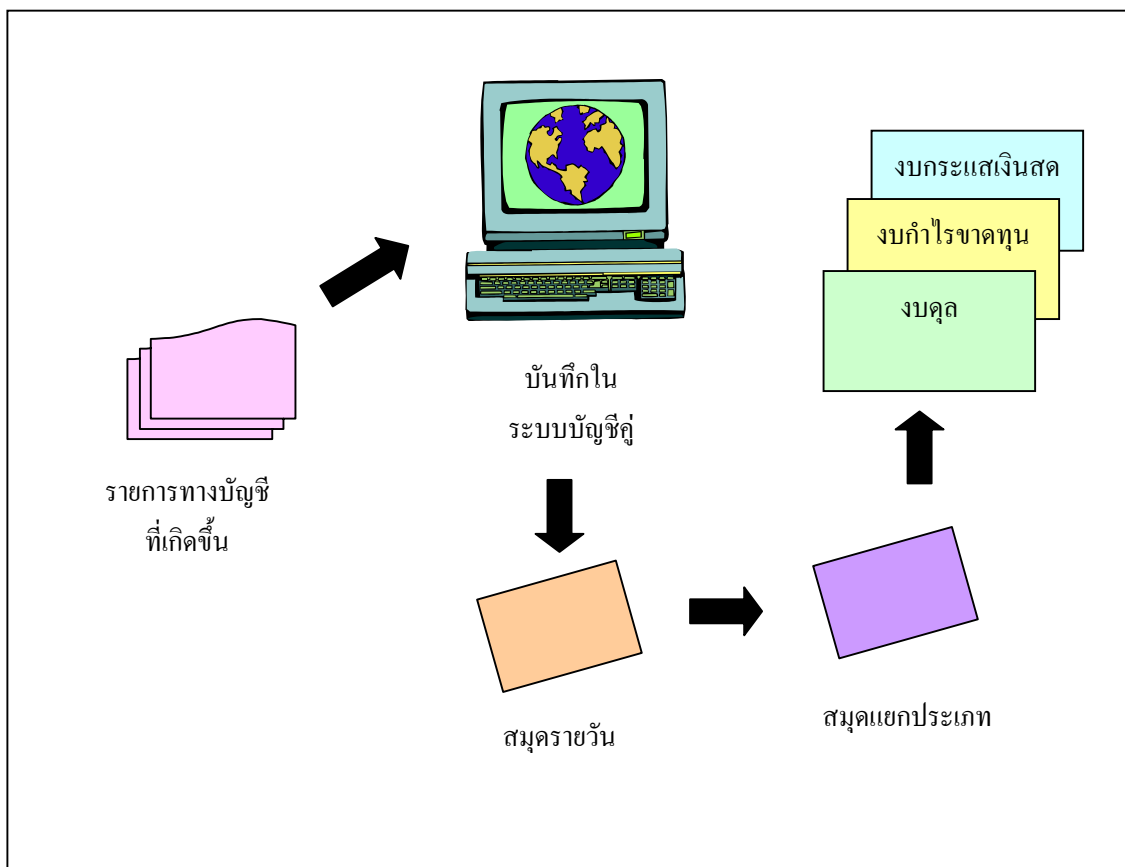
* ผู้อำนวยการโครงการพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพ สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การบันทึกรายการทางบัญชีแต่ละรายการจะถูกบันทึกรายการในลักษณะระบบบัญชีคู่ (Double entry system) ซึ่งเป็นวิธีสากลที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบัน ในวิธีนี้เวลาบันทึกรายการบัญชีจะมีการบันทึก 2 ด้านเป็นคู่ทุกครั้ง โดยแต่ละด้านจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบัญชี 1 ใน 5 หมวดตามที่ระบุข้างต้น ตัวอย่างเช่น ถ้ากิจการซื้อรถบรรทุกเข้ามาใช้ในกิจการด้วยเงินสด ด้านหนึ่งจะต้องบันทึกว่า กิจการมีรถยนต์เข้ามา (หมวดสินทรัพย์จะมียอดเงินเพิ่มขึ้น) ส่วนอีกด้านหนึ่งจะต้องบันทึกว่า เสียเงินสดไป (หมวดสินทรัพย์จะมียอดเงินลดลง) หรืออีกตัวอย่างเช่น ขายสินค้าให้กับนาย ก. เป็นเงิน 10,000 บาท โดยให้เครดิตกับนาย ก. 30 วัน ก็จะต้องบันทึกในด้านหนึ่งว่า มีรายได้เกิดขึ้นกับกิจการ 10,000 บาท (หมวดรายได้จะมียอดเงินเพิ่มขึ้น) ส่วนอีกด้านหนึ่งจะต้องบันทึกว่า เกิดลูกหนี้การค้า (นาย ก.) ขึ้น 10,000 บาท (หมวดสินทรัพย์จะมียอดเงินเพิ่มขึ้น) ดังนี้ เป็นต้น

รายการทางบัญชีต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกนำไปบันทึกโดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งอธิบายได้ดังรูปที่ 4.1

รูปที่ 1

กระบวนการทางบัญชีของกิจการ

จากรูปที่ 1 เมื่อเกิดรายการทางบัญชีขึ้น รายการเหล่านี้จะถูกบันทึกเก็บเอาไว้ในระบบบัญชีคู่ ซึ่งการบันทึกในขั้นแรกจะเก็บไว้ในสมุดบัญชีที่เรียกว่า สมุดรายวัน (Journal) ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด (อาจเป็น 1 วัน 1 เดือน หรือ 1 ปี) รายการในสมุดรายวันจะถูกรวบรวมหายอดสุทธิในแต่ละหมวดบัญชี และนำมาบันทึกในสมุดแยกประเภท (Ledger) หลังจากนั้นจะทำการจัดแยกหมวดหมู่อีกครั้ง เพื่อจัดทำรายงานที่เรียกว่างบการเงิน ที่มีรูปแบบมาตรฐานที่ใช้กันทั่วไปทางบัญชีและตามที่กฎหมายกำหนด เช่น รายการในหมวดรายได้และค่าใช้จ่ายจะถูกนำมาจัดทำเป็นงบ

กำไรขาดทุน รายการในหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนจะถูกนำมาจัดทำงบดุลขึ้น ส่วนงบกำไรสะสมและงบกระแสเงินสดเป็นงบที่ต่อเนื่องหลังจากเกิดงบกำไรขาดทุนและงบดุลแล้ว

การบันทึกบัญชีตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้นสามารถทำได้ด้วยมือ หรือใช้บันทึกด้วยคอมพิวเตอร์ก็ได้ ปัจจุบันมีโปรแกรมการบันทึกบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์แบบสำเร็จรูปจำหน่ายอยู่มากมาย ซึ่งช่วยลดเวลาการทำงานลงไปได้มาก อย่างไรก็ตามมีข้อแนะนำว่าผู้ประกอบการที่จะใช้ก็ต้องไปเรียนรู้ก่อนว่า โปรแกรมเหล่านี้มีการทำงานอย่างไรบ้าง ถ้าเรียนรู้การทำบัญชีเบื้องต้นด้วยมือก่อนก็จะเป็นการดี เพราะถ้าเข้าใจหลักการแล้วก็จะง่ายขึ้นที่จะเรียนรู้โปรแกรมการบันทึกบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์เหล่านี้ และหาทางใช้ประโยชน์ในการบริหารด้านอื่นได้อย่างเต็มที่นอกเหนือจากการออกงบการเงินเท่านั้น เช่น การดูยอดลูกหนี้ สินค้าคงเหลือ เพื่อติดตามหนี้หรือบริหารให้มีขนาดที่เหมาะสมของสินค้าคงเหลือ เป็นต้น

3. รู้จักงบการเงิน

งบการเงินเป็นรายการทางบัญชีของกิจการ ซึ่งต้องจัดทำขึ้นอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนหรือรายงานความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงเวลาหนึ่ง รายงานนี้จะแสดงเกี่ยวกับฐานะการเงิน การจัดหาเงินทุนของกิจการนั้น และผลการดำเนินงานในช่วงนั้น งบการเงินยังแยกออกไปได้หลายประเภท ตามแต่ผู้เกี่ยวข้องจะสนใจตัวเลขทางบัญชีในด้านใด แต่งบการเงินที่นักศึกษาควรรู้จักในเบื้องต้นอย่างน้อยมี 2 งบคือ งบดุล และงบกำไรขาดทุน

3.1 งบดุล (The Balance Sheet)

งบดุล เป็นงบแสดงฐานะทางการเงินของธุรกิจ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ปกติแล้วมักเป็นวันสิ้นงวดบัญชีของธุรกิจนั้น ฐานะทางการเงินในที่นี้แสดงไว้ด้วยมูลค่าของสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของกิจการ ถ้าวิเคราะห์ลึกลงไป เราอาจกล่าวได้ว่างบดุลอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นทรัพยากรที่บริษัทได้จัดหาระหว่างดำเนินกิจการ (ซึ่งหมายถึงสินทรัพย์ต่าง ๆ) อีกส่วนหนึ่งแสดงถึงแหล่งของเงินทุนที่ใช้จัดหาทรัพยากรนั้น (หมายถึงการกู้ยืมหรือหนี้สินและส่วนที่ลงทุนเองหรือจากกำไร)

ดังนั้นขณะใดขณะหนึ่งถ้าตรวจสอบว่ากิจการมีทรัพยากรอยู่เท่าใด และใช้เงินทุนจากแหล่งใดในการจัดหาทรัพยากรเหล่านี้อาจแสดงได้โดยแจกแจงรายละเอียดต่าง ๆ ลงในตารางข้างล่างนี้

สินทรัพย์	หนี้สินและทุน

โดยหลักการแล้ว ทรัพยากรหรือสินทรัพย์ที่บริษัทได้มาจะต้องมีที่มาที่ไปว่าได้มาโดยเอาเงินมาจากไหน หรือถ้าขายสินทรัพย์ไป เงินเหล่านั้นจะไปอยู่ที่ไหน เมื่อเป็นเช่นนี้ผลรวมของสินทรัพย์จะต้องเท่ากับผลรวมของหนี้สินและทุนเสมอ การเท่ากันนี้ ภาษาทางบัญชีเรียกว่าเป็นการได้ดุลพอดี งบการเงินนี้จึงถูกเรียกว่า “งบดุล”

เพื่อให้เห็นภาพของรายการทางบัญชีที่สำคัญในงบดุล ลองมาดูตัวอย่างโครงสร้างของงบดุลของบริษัท Green Hut ซึ่งเป็นธุรกิจค้าส่งสินค้า Giftshop ตามตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

งบดุลของบริษัท Green Hut

Green Hut Co., Ltd			
งบดุล			
สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544			
สินทรัพย์		หน่วย : บาท	
สินทรัพย์หมุนเวียน			
	เงินสด		200,000
	ลูกหนี้การค้า	375,000	
หัก	สำรองหนี้สูญ	<u>25,000</u>	350,000
	สินค้าคงเหลือ		150,000
	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า		<u>35,000</u>
	รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		735,000
สินทรัพย์ถาวร			
	ที่ดิน		330,000
	อาคาร	315,000	
หัก	ค่าเสื่อมราคาสะสมของอาคาร	<u>80,000</u>	235,000
	อุปกรณ์	410,000	
หัก	ค่าเสื่อมราคาสะสมอุปกรณ์	<u>60,000</u>	<u>350,000</u>
	สินทรัพย์ถาวรสุทธิ		<u>915,000</u>
	สินทรัพย์รวม		<u>1,650,000</u>

ตารางที่ 1 (ต่อ)
งบดุลของบริษัท Green Hut

<u>หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น</u>	
<u>หนี้สินหมุนเวียน</u>	
เจ้าหนี้การค้า	150,000
ตั๋วเงินจ่ายค้างจ่าย	25,000
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	75,000
หนี้ระยะยาวที่ครบกำหนดชำระใน 1 ปี	<u>50,000</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน	300,000
<u>หนี้สินระยะยาว</u>	
เงินกู้ระยะยาวจากธนาคาร	<u>200,000</u>
รวมหนี้สินระยะยาว	<u>200,000</u>
หนี้สินรวม	<u>500,000</u>
<u>ส่วนของผู้ถือหุ้น</u>	
ทุนจดทะเบียน (หุ้นสามัญ 40,000 หุ้น ราคา par หุ้นละ 10 บาท)	400,000
กำไรสะสม	<u>750,000</u>
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>1,150,000</u>
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>1,650,000</u>

รายการบัญชีที่สำคัญในงบดุลซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 1 สามารถสรุปและอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1) สินทรัพย์หมุนเวียน (Current Assets)

สินทรัพย์หมุนเวียนประกอบไปด้วยเงินสดและสินทรัพย์อื่น ๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ไม่ยากนัก และถูกนำมาหมุนเวียนจัดหาและใช้อยู่ในกิจการในรอบการดำเนินงานปกติของธุรกิจ ซึ่งไม่เกิน 1 ปี รายการบัญชีที่สำคัญในสินทรัพย์หมุนเวียนที่ควรอธิบายเพิ่มเติม ได้แก่

- **เงินสด (Cash)**

รายการนี้อาจเขียนเต็ม ๆ ได้ว่า เงินสดในมือและเงินสดในธนาคาร ซึ่งหมายถึง เงินสดที่มีอยู่ในกิจการในขณะนั้น ประกอบไปด้วย เงินเหรียญ ธนบัตร และรวมไปถึงเงินฝากธนาคารประเภทต่าง ๆ ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดทันทีที่ต้องการ เช่น บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน และบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ เป็นต้น

- ลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable)

เมื่อบริษัทขายสินค้าแบบเงินเชื่อให้กับลูกค้า บริษัทจะยังไม่ได้รับชำระค่าสินค้าในทันที ต้องบันทึกบัญชีว่าลูกค้ายังค้างชำระเงินเอาไว้ ซึ่งถือว่าเป็นสินทรัพย์ของกิจการ เพราะเป็นสิทธิของบริษัทที่จะเรียกร้องเอาเงินตามมูลค่าสินค้านั้นจากลูกค้า โดยปกติบริษัทจะมีการกำหนดเวลาในการให้ลูกค้าชำระหนี้ เช่น ภายใน 30 วันหลังจากซื้อสินค้า ซึ่งเรียกว่า ระยะเวลาในการให้สินเชื่อ (Credit Term) ถ้าเลยกำหนดเวลานี้ จะถือว่าลูกค้าชำระเงินล่าช้า ยิ่งลูกค้าชำระเงินช้าเลยเวลาที่กำหนดไปนานเท่าใด บริษัทก็จะมีค่าเสียโอกาสมากขึ้น เพราะต้องลงทุนไปในสินค้าไว้ก่อน นอกจากนี้การชำระหนี้ล่าช้าของลูกค้า อาจทำให้บริษัทขาดกระแสเงินสดหมุนเวียนในการดำเนินงาน ต้องไปก่อนนี้เพิ่มเติมทำให้บริษัทมีภาระหนี้สินและความเสี่ยงทางการเงินของบริษัทมีระดับที่สูงขึ้นได้

- สำรองหนี้สูญ (Allowance for Uncollectible Accounts)

ในบรรดาลูกค้าทั้งหมดที่ซื้อสินค้าไปแบบเงินเชื่อ ไม่ใช่ทั้ง 100% ที่จะชำระหนี้ทั้งหมด ผู้ประกอบการอาจพบทั้งลูกค้าที่ดี ชำระหนี้ตรงเวลา และลูกค้าไม่ดี ชำระล่าช้าบ้าง หรือไม่ชำระเลยบ้าง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้หลายเกรด ในวิธีปฏิบัติทางบัญชีอนุญาตให้ตั้งสำรองเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะมีลูกค้าจำนวนหนึ่งที่เป็นหนี้เสียไม่ชำระหนี้เงินมีโอกาสสูญไปได้ เช่น 3% ของยอดลูกหนี้การค้า ถ้าถามเกิดขึ้นว่าเราควรกำหนดเปอร์เซ็นต์ที่จะตั้งสำรองหนี้สูญเท่าใด วิธีการอาจดูจากข้อมูลในอดีต หรือปัจจุบันของลูกค้าหนี้การค้า โดยแยกอายุลูกหนี้การค้าออกมา เช่น

ระยะเวลานับจากวันที่ลูกค้าซื้อสินค้า	ยอดเงิน (บาท)
1-30 วัน	325,000
31-60 วัน	25,000
61-90 วัน	20,000
91-120 วัน	5,000
121-180 วัน	7,500
มากกว่า 180 วัน	17,500

ถ้าเรากำหนดเครดิตเทอมให้ลูกค้าไว้ 30 วัน ลูกค้าที่มีอายุลูกหนี้อยู่ใน 1-30 วัน ก็ถือว่ายังไม่ครบกำหนดชำระเงิน แต่ถ้าเลยช่วงนี้ถือว่าเริ่มชำระช้ากว่ากำหนดแล้ว ยิ่งนานโอกาสจะเป็นหนี้สูญก็จะยิ่งมาก เราอาจกำหนดว่าถ้าอายุลูกหนี้เกินกว่า 120 วัน เราจะถือว่ามีโอกาสมากที่จะเป็นหนี้สูญ ในกรณีตัวอย่างนี้ ยอดเงินของลูกหนี้ที่เกินกำหนดชำระมากกว่า 120 วันเท่ากับ 25,000 บาท (7,500 + 17,500) เราอาจกำหนดยอดเงินนี้ให้ตั้งเป็นสำรองหนี้สูญก็ได้ ซึ่งคิดเป็น 6.67% ของยอดหนี้ทั้งหมด ถ้าตัวเลขเปอร์เซ็นต์นี้ที่ผ่านมาในหลาย ๆ ปีใกล้เคียงกัน ก็อาจกำหนดให้เป็นอัตราการตั้งสำรองหนี้สูญของบริษัทก็ได้

- สินค้าคงเหลือ (Inventory)

เป็นสินค้าที่ซื้อมาเพื่อขายให้กับลูกค้าและคงเหลืออยู่ ณ วันที่ปิดบัญชีงบดุลนี้ ไม่ได้หมายถึงสินค้าที่ซื้อมาตลอดทั้งปี เช่น ยอดสินค้าคงเหลือ 150,000 บาท หมายถึงในวันที่ 31 ธันวาคม 2544 (ตามตัวอย่างนี้) มีสต็อกสินค้า

ที่ตรวจนับแล้วมีมูลค่าเท่ากับ 150,000 บาท ยอดที่ตรวจนับนี้ควรจะมียอดเท่ากับยอดตามบัญชีสินค้าคงเหลือซึ่งคำนวณได้จาก

สินค้าคงเหลือต้นงวด	
ซื้อสินค้าระหว่างงวด	+
สินค้าที่มีไว้เพื่อขาย	
สินค้าที่ขายได้	-
สินค้าคงเหลือปลายงวด	

- ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (Prepaid Expenses)

เป็นค่าใช้จ่ายที่กิจการจ่ายเงินไปก่อนที่จะจ่ายนั้นจะเกิดขึ้นจริง ตัวอย่างเช่น กิจการต้องจ่ายค่าเบี้ยประกันรถยนต์ของกิจการ ซึ่งมักจะต้องจ่ายสำหรับบริการประกันภัยไป 1 ปีล่วงหน้า ในทางบัญชีต้องนำค่าใช้จ่ายนี้มาตัดเป็นค่าใช้จ่ายรายเดือนไปอีก 12 เดือน

2) สินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets)

สินทรัพย์ถาวรประกอบไปด้วย ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ สินทรัพย์เหล่านี้โดยหลักการก็จะใช้ในการดำเนินงานของกิจการเช่นเดียวกับสินทรัพย์หมุนเวียน แต่มีอายุการใช้งานนานกว่า 1 ปี ค่าอธิบายโดยสังเขปของรายการต่าง ๆ ของสินทรัพย์ถาวรมีดังนี้

- ที่ดิน (Land)

ธุรกิจขนาดย่อมบางประเภทซื้อที่ดินเพื่อใช้ในการกิจการ เช่น ไร่เป็นที่ตั้งของโรงงาน การลงทุนในที่ดินไม่ควรถูกกิจการจะซื้อไว้ถึงกำไร เพราะไม่ใช่ธุรกิจหลักของกิจการ และถือว่าเป็นการลงทุนแบบผิดประเภท ที่ดินจะถูกบันทึกด้วยราคาต้นทุน และไม่ต้องตัดค่าเสื่อมราคา

- อาคาร (Building)

ประกอบไปด้วยมูลค่าก่อสร้างโรงงาน สำนักงานของกิจการ ซึ่งควรมีบัญชีย่อยเพื่อแจ้งรายละเอียด เนื่องจากสินทรัพย์รายการนี้สามารถเสื่อมสภาพได้ เมื่อเวลาผ่านไปจึงต้องตัดค่าเสื่อมราคา ตามตัวอย่างแสดงไว้ในตารางที่ 4.1 จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายต้นทุนที่บันทึกเริ่มแรกของอาคารคือ เท่ากับ 315,000 บาท และที่ผ่านมามีตัดค่าเสื่อมราคาซึ่งสะสมไปแล้ว 80,000 บาท ทำให้มียอดสุทธิคงเหลือ 235,000 บาท โดยปกติอาคารจะถูกตัดค่าเสื่อมในอัตรา 5% ต่อปี (แสดงว่าจะตัดค่าเสื่อมราคาในเวลา 20 ปี)

- อุปกรณ์ (Equipment)

คือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งในโรงงานและสำนักงาน ทั้งที่ใช้ผลิตสินค้าและสนับสนุนการผลิตสินค้า สินทรัพย์เหล่านี้จะถูกตัดค่าเสื่อมราคาในระยะเวลา 5 ปี หรือ 10 ปี ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้งานว่าจะสึกหรอเร็วมากน้อยแค่ไหน

3) หนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities)

หมายถึง ภาระผูกพันที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอกและต้องชำระคืนในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี รายการสำคัญของหนี้สินหมุนเวียนได้แก่

- **เจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable)**

เป็นหนี้สินระยะสั้นที่เกิดจากการที่บริษัทสั่งซื้อสินค้า และได้รับเครดิตเทอมจากผู้ขาย บริษัทจะต้องตั้งผู้ขายเป็นเจ้าหนี้การค้า และจะล้างยอดหนี้นี้ออกไปเมื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้การค้าแล้ว

- **ตั๋วเงินจ่ายค้างจ่าย (Notes Payable)**

เพื่อให้มีเงินทุนมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน บริษัทอาจออกตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือที่เรียกว่าตั๋วเงินจ่ายให้แก่บุคคลอื่น (อาจเป็นผู้ขายสินค้า ธนาคาร หรือบุคคลทั่วไป) แลกกับสินค้าหรือเงินทุนเพื่อมาใช้จ่าย และสัญญาว่าจะชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด ขณะที่ยังไม่ชำระคืนเงินต้นบริษัทจะต้องตั้งให้บุคคลอื่นที่ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของเราเป็นเจ้าหนี้ตั๋วเงินจ่าย

- **ภาษีเงินได้ค้างจ่าย**

ในแต่ละปี เมื่อบริษัทคำนวณว่าผลประกอบการมีกำไรเท่าใดแล้ว ส่วนหนึ่งของกำไร (30%) จะต้องถูกหักเป็นภาษีเงินได้และนำส่งให้ราชการตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามการนำส่งภาษีเงินได้ของปีนั้นมักจะนำส่งในปีถัดไป (ภายในเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป) เพราะกว่าเราจะรู้ยอดกำไรต้องรอปิดบัญชีในปีนั้นก่อน ซึ่งจะทราบตัวเลขก็เป็นเวลาของต้นปีถัดไปแล้ว ยอดภาษีที่ต้องจ่ายในปีนั้นเมื่อเราทราบว่าต้องจ่ายจริงในปีถัดไป เราก็ต้องตั้งยอดเงินนี้ไว้เป็นหนี้สินว่า ภาษีเงินได้ค้างจ่าย และจะล้างออกไปเมื่อชำระค่าภาษีนี้ให้กับทางราชการ

- **เงินกู้ระยะยาวที่ครบกำหนดชำระใน 1 ปี**

ถ้าบริษัทกู้เงินระยะยาวมา ซึ่งใช้เวลาชำระเกินกว่า 1 ปี (เช่น 5 ปี หรือ 10 ปี) ภาระการผ่อนชำระเงินกู้ระยะยาวในปีใด จะถูกโอนยอดเฉพาะปีนั้นมาเป็นหนี้สินหมุนเวียน เช่นจากตัวอย่างนี้ หนี้เงินกู้ระยะยาวที่ครบกำหนดชำระในปี 2544 เท่ากับ 50,000 บาท ในขณะที่เงินกู้ระยะยาวทั้งหมดที่ยังค้างต้องชำระในปีอื่น ๆ คงเหลือเท่ากับ 200,000 บาท

4) หนี้สินระยะยาว (Long – Term Liabilities)

เป็นภาระผูกพันที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าหนี้ โดยภาระผูกพันนั้นมีอายุเกินกว่า 1 ปี รายการที่สำคัญของหนี้สินระยะยาว ได้แก่

- **เงินกู้ระยะยาว (Bank Loan)**

คือ เงินกู้ที่บริษัทกู้มาใช้ในการดำเนินงานของกิจการจากธนาคาร ซึ่งควรจะเป็นการดำเนินงานประเภทการลงทุนระยะยาว เช่น การซื้อเครื่องจักร สร้างโรงงาน เป็นต้น เนื่องจากการลงทุนประเภทนี้ไม่สามารถคืนทุนในระยะเวลานั้น ๆ เพราะการที่สินทรัพย์เหล่านี้จะสร้างรายได้ให้คุ้มกับค่าใช้จ่ายและชำระหนี้เงินกู้ได้ต้องใช้เวลามากกว่า 1 ปี การกู้ยืมประเภทนี้ธนาคารจึงมักกำหนดเงื่อนไขให้ทยอยผ่อนชำระในเวลาหลายปี

5) ส่วนของผู้ถือหุ้น (Owners' Equity)

ถ้าเงินลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการส่วนหนึ่งมาจากหนี้สินหรือการกู้ยืมจากบุคคลภายนอก ส่วนที่เหลือ เราจะเรียกว่ามาจากส่วนของผู้ถือหุ้น หรือส่วนของผู้เจ้าของ ซึ่งเป็นเงินที่ลงเป็นค่าหุ้นไปในตอนเริ่มแรก หรือตอนที่เพิ่มทุน รวมทั้งกำไรที่หามาได้จากการดำเนินงานหลังจ่ายเงินปันผล และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว ตามตัวอย่างในตารางที่ 4.1 นี้ รายการที่สำคัญในส่วนของผู้ถือหุ้น ได้แก่

- **ทุนจดทะเบียน (Common Stock)**

เป็นเงินค่าหุ้นสามัญที่เจ้าของกิจการหรือผู้ร่วมลงทุนจ่ายมาในตอนตั้งกิจการหรือตอนเพิ่มทุนหุ้นสามัญ จะทำให้ผู้ถือมีสิทธิ์แสดงตนเป็นเจ้าของกิจการ ถ้าถือครองในสัดส่วนที่มากก็จะมีสิทธิ์ออกเสียงมาก และอาจมีสิทธิ์เข้าเป็นกรรมการบริหารบริษัทเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารบริษัทให้เป็นอย่างที่ต้องการได้ ในธุรกิจขนาดย่อมเจ้าของธุรกิจที่สร้างธุรกิจขึ้นมาหรือคนในครอบครัวของเจ้าของธุรกิจนั้นมักจะเป็นผู้ถือครองหุ้นสามัญในสัดส่วนข้างมาก จึงมักจะดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของบริษัทด้วย หุ้นสามัญจะถูกกำหนดให้มีราคาพาร์ (Par Value) ซึ่งเป็นราคาที่ตราเอาไว้เท่าๆ กัน เช่น 10 บาทต่อหุ้น หรือ 100 บาทต่อหุ้น เป็นต้น ในตัวอย่างตามตารางที่ 4.1 หุ้นสามัญจดทะเบียนของบริษัท Green Hut มีทั้งสิ้น 40,000 หุ้น ราคา Par หุ้นละ 10 บาท รวมเป็นเงิน 400,000 บาท ในระหว่างการดำเนินงานของบริษัทอาจมีการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนขายให้กับบุคคลภายนอกเพื่อระดมทุนมาขยายกิจการ แต่มูลค่าของกิจการตอนนี้ถือว่ามากกว่าสมัยตั้งกิจการใหม่ ๆ แล้ว ดังนั้นหุ้นสามัญอาจถูกเสนอขายในราคาสูงกว่าราคาพาร์ ส่วนเกินนี้เราจะเรียกว่า ส่วนเกินมูลค่าหุ้น ซึ่งจะถูกบันทึกไว้เป็นอัตรายการหนึ่งในส่วนของผู้ถือหุ้นนี้

- **กำไรสะสม (Retained Earnings)**

เป็นกำไรที่สะสมมาของกิจการนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง กำไรนี้เป็นกำไรสุทธิของกิจการหลังจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นแล้ว ส่วนที่เหลือจะถูกยกมาที่กำไรสะสมเพื่อเก็บไว้เป็นเงินทุนใช้ดำเนินงานในกิจการต่อไป ในกรณีที่บริษัทมีผลขาดทุนโดยตลอดหรือเป็นจำนวนมาก อาจทำให้ยอดของรายการนี้เป็นยอดขาดทุนสะสมได้

3.2 งบกำไรขาดทุน (The Income Statement)

เป็นงบแสดงถึงผลการดำเนินงานของธุรกิจนั้นในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี รายการในงบกำไรขาดทุนประกอบด้วย รายได้ ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน รายได้อื่น ค่าใช้จ่ายอื่น และกำไรสุทธิ เป็นต้น ตัวอย่างของงบกำไรขาดทุนอาจแสดงได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2

งบกำไรขาดทุนของบริษัท Green Hut

Green Hut Co., Ltd		
งบกำไรขาดทุน		
สำหรับระยะเวลา 1 ปี สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544		
หน่วย : บาท		
	ขาย	1,750,000
<u>หัก</u>	สินค้าส่งคืนและส่วนลดการค้า	<u>50,000</u>
	ขายสุทธิ	1,700,000
	ต้นทุนขาย	
	สินค้าคงเหลือต้นงวด (1 ม.ค. 2544)	150,000
<u>บวก</u>	ซื้อสินค้าระหว่างงวด	<u>1,050,000</u>
	สินค้ามีไว้เพื่อขาย	1,200,000
<u>หัก</u>	สินค้าคงเหลือปลายงวด (31 ธ.ค. 2544)	<u>200,000</u>
	ต้นทุนขาย	<u>1,000,000</u>
	กำไรขั้นต้น	700,000
<u>หัก</u>	ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	
	ค่าใช้จ่ายในการขาย	150,000
	ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	<u>100,000</u>
	รวมค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	<u>250,000</u>
	กำไรจากการดำเนินงาน	450,000
<u>หัก</u>	ดอกเบี้ยจ่าย	<u>20,000</u>
	กำไรก่อนภาษี	430,000
<u>หัก</u>	ภาษีเงินได้	<u>129,000</u>
	กำไรสุทธิ	<u>301,000</u>

รายการต่าง ๆ ในงบการเงิน อธิบายพอสังเขปได้ดังนี้

1) รายได้จากการขาย (Sales Revenue)

ทุก ๆ ครั้งที่บริษัทขายสินค้าและบริการได้ จะถูกบันทึกไว้ว่ามีรายได้จากการขายเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามรายได้จากการขายนี้จะถูกลดยอดลง ถ้ามีการส่งคืนสินค้าที่ชำรุด และถ้ามีส่วนลดทางการค้าให้กับลูกค้า การสังเกตยอดการ

เคลื่อนไหวของรายการสินค้าส่งคืนจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อบริษัท เพราะถ้ายอดนี้สูงก็แสดงว่าสินค้าของบริษัทอาจมีปัญหาเรื่องคุณภาพ ซึ่งบริษัทจะได้เข้าไปตรวจสอบได้ทันการณ์ รายได้จากการขายที่หักด้วยยอดสินค้าส่งคืนและส่วนลดการขาย ถูกเรียกว่า ยอดขายสุทธิ โดยปกติยอดขายสุทธินี้ควรมีจำนวนเงินสูงเพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในกิจการ จึงจะมีกำไรเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

2) ต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold)

หมายถึงต้นทุนของสินค้าที่ขายในงวดบัญชีนั้น การคำนวณหามูลค่าของต้นทุนขายต้องใช้ยอดสินค้าคงเหลือต้นงวด ปลายงวด และยอดซื้อสินค้าระหว่างงวด ซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.2 แล้ว แต่ควรทราบไว้ด้วยว่า วิธีคิดแบบนี้เหมาะกับการบัญชีรูปแบบซื้อมาขายไปเท่านั้น ในกรณีธุรกิจผลิตสินค้า การคิดต้นทุนขายจะต้องคิดต้นทุนการผลิตก่อน ซึ่งจะมีทั้งยอดวัตถุดิบ ค่าแรงงานทางตรง และค่าวัสดุการผลิต แต่ไม่ขอล่าวรายละเอียดในที่นี้ มูลค่าต้นทุนขายนี้เมื่อนำไปหักออกจากยอดขายสุทธิ จะทำให้ได้รายการที่เรียกว่า กำไรขั้นต้น (Gross Profit)

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenses)

นอกเหนือจากต้นทุนขายแล้ว กิจการยังมีค่าใช้จ่ายหลัก ๆ อีกเรียกว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภท คือ

- ค่าใช้จ่ายในการขาย (Selling Expenses)

เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ความพยายามทางการขายและการตลาด โดยปกติถ้าเราต้องการให้มียอดขายสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการขายก็จะผันแปรตาม แต่อัตราการเพิ่มควรจะเติบโตช้ากว่ายอดขายจึงจะสร้างกำไรได้ รายละเอียดของค่าใช้จ่ายในการขาย เช่น เงินเดือนและค่าคอมมิชชั่นของพนักงานขาย ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขายอื่น ๆ เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (Administrative Expenses)

เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านการขายและการตลาด เช่น เงินเดือนของพนักงานในสำนักงาน (ที่ไม่ใช่พนักงานขาย) ค่าน้ำค่าไฟในสำนักงาน (ไม่รวมโรงงาน) ค่าเอกสาร ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เป็นต้น

4) ดอกเบี้ยจ่าย (Interest Expenses)

เป็นค่าใช้จ่ายทางการเงินซึ่งบริษัทผูกพันต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้เงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นเงินกู้ระยะสั้น หรือเงินกู้ระยะยาวก็ตาม ค่าใช้จ่ายนี้ถือว่าเป็นภาระของบริษัทที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าบริษัทจะมีผลกำไรหรือขาดทุนก็ตาม

5) ภาษีเงินได้

ธุรกิจขนาดย่อมที่เป็นนิติบุคคลมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้จากกำไรของการประกอบธุรกิจให้แก่ภาครัฐบาล เพื่อนำเงินนั้นไปใช้จ่ายพัฒนาประเทศต่อไป เมื่อครบรอบระยะเวลาบัญชี บริษัทจะสรุปรายได้และหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ออกจนเหลือกำไรก่อนหักภาษีเพื่อเอามาเป็นฐานในการคิดภาษีเงินได้ ซึ่งอัตราปกติจะคิดที่ 30% ของกำไรก่อนหักภาษี เมื่อนำภาษีรายได้นี้หักออกจากกำไรก่อนภาษีก็จะได้กำไรสุทธิ ซึ่งเป็นยอดเงินบรรทัดสุดท้ายของงบกำไรขาด

ทุน กำไรสุทธินี้หลังจากหักเงินปันผลจ่ายแล้ว ก็จะคงเหลือปิดเข้าไว้ในกำไรสะสม เพื่อใช้ดำเนินงานหรือลงทุนในกิจการต่อไป

4. การวิเคราะห์งบการเงิน

การที่จะวิเคราะห์งบการเงิน ก็ควรควรมีงบการเงินอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบและดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง เมื่อรวบรวมข้อมูลงบการเงินมาได้แล้วก็สามารถจะเริ่มวิเคราะห์งบการเงินได้โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) จัดวางข้อมูลรายงานงบการเงินในงบการเงินของปีต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ
- 2) เลือกเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ ซึ่งได้แก่
 - การย่อส่วนตามแนวดิ่ง (Common – size)
 - การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)
 - การวิเคราะห์งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow Analysis)
 - การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis)
- 3) การอ่านและแปลความ
- 4) การจัดทำรายงานและการใช้ประโยชน์

4.1 รู้จักเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน

4.1.1 การย่อส่วนตามแนวดิ่ง (Common Size)

เป็นการแปลงค่าตัวเลขของรายการต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบเปอร์เซ็นต์ของรายการสำคัญในงบการเงิน ที่ต้องทำก็เพราะการดูเป็นตัวเลขเม็ดเงินทำให้เราเปรียบเทียบยากว่าในปีเทียบกับปีที่แล้ว โครงสร้างทางการเงินในงบดุลหรือโครงสร้างการทำกำไรในงบกำไรขาดทุนเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

วิธีการทำ Common - size อาจสรุปได้ดังนี้

- ในงบดุล รายการต่างๆ จะคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม หรือเทียบกับหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

งบดุล

↓
สินทรัพย์ 100%

↓
หนี้สินและทุน 100%

- ในงบกำไรขาดทุน รายการต่างๆ จะคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับยอดขาย

งบกำไรขาดทุน

วิธีใช้และอ่าน Common – size

- Common – size ของงบดุล
- 1) ด้านสินทรัพย์ สินทรัพย์หลักได้แก่อะไร (สินทรัพย์หมุนเวียน หรือสินทรัพย์ถาวร) มีสัดส่วน (%) เท่าใด ลักษณะสัดส่วนดังกล่าวเราคิดว่าเป็นปกติหรือไม่ เพราะเหตุใด และถ้ามีสัดส่วนนี้เปรียบเทียบกับหลายๆ ปี มีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะเหตุใด นอกจากนี้ยังอาจจะลึกดูต่อไปได้ว่า รายการใดในสินทรัพย์หมุนเวียน หรือสินทรัพย์ถาวรที่เป็นรายการสำคัญ และสัดส่วน (%) ของรายการเหล่านี้เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม เราคิดว่ามีรายการใดที่ผิดปกติไปมากบ้างหรือไม่เพราะเหตุใด
 - 2) ด้านหนี้สินและทุน จะพิจารณาว่า
 - โครงสร้างการจัดหาเงินทุนของบริษัทมาจากการกู้ยืม หรือจากเงินทุนภายใน (กำไร และทุนจดทะเบียน) และมีสัดส่วนเท่าใด
 - สัดส่วนการกู้ยืมเน้นไปในระยะสั้นเพื่อใช้หมุนเวียนในการดำเนินงานหรือเน้นไปในระยะยาวเพื่อการลงทุน
 - สัดส่วนของหนี้สินหมุนเวียนเมื่อเทียบกับสินทรัพย์หมุนเวียนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

4.1.2 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

การวิเคราะห์แนวโน้มเป็นการวิเคราะห์ตามแนวนอน วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เห็นการเจริญเติบโตหรืออัตราการเพิ่ม การลดของรายการที่เราสนใจ วิธีการคำนวณเราอาจดูการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปีต่อปี หรือใช้เป็นหนึ่งเป็นปีฐาน แล้วดูว่าในปีอื่นๆ เปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปีฐาน เป็นต้น ในที่นี้จะลองนำเสนอวิธีการคำนวณแบบปีฐาน ดังวิธีการและตัวอย่างต่อไปนี้

วิธีการคำนวณ Trend แบบปีฐาน

	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6
รายการในงบดุล หรือ งบกำไรขาดทุน	<div style="text-align: center;"> ↓ ปีฐาน = 100 </div>					
	—————→ แต่ละปีเป็นกี่ % ของปีฐาน					

ตัวอย่าง

	2540	2541	2542	2543	2544
ขาย	100	105	106	148	165
ต้นทุนขาย	100	104	105	144	161
ค่าใช้จ่ายและบริหาร	100	109	113	173	194
กำไรจากการดำเนินงาน	100	102	98	123	133
กำไรสุทธิ	100	105	97	117	170

วิธีใช้และอ่าน Trend Analysis

- 1) ไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ทั้งงบเหมือน Common – size เลือกเฉพาะรายการที่สนใจเช่น
 - กรณีสงสัยว่าทำไมกำไรน้อย อาจนำรายการขายและค่าใช้จ่ายมาทำ Trend เปรียบเทียบ
 - กรณีสงสัยว่าสินทรัพย์ที่มีอยู่ ถูกใช้งานทำให้เกิดรายได้ ได้มากน้อยเพียงใด การเติบโตของขายกับสินทรัพย์ถาวร สินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวมมาเปรียบเทียบ
- 2) การอ่าน Trend ควรทำหลังจากอ่าน Common – size แล้ว เห็นปัญหาเป็นจุดๆ ซึ่งเราสงสัยอยู่แล้วจึงดึงรายการที่สงสัยมาวิเคราะห์ด้วย Trend เพื่อยืนยันว่าเป็นปัญหาจริง เช่นถ้าทำ Common – size แล้วเราพบว่า สัดส่วนของต้นทุนขายเทียบกับยอดขายสูงมาก ในขณะที่บริษัทยังเพิ่มยอดขายได้สูง ทำไมจึงยังทำกำไรขึ้นต้นได้ไม่มากขึ้น เราอาจเริ่มสงสัยประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุน อย่างนี้เราอาจนำ Trend ของยอดขายกับต้นทุนขายมาเปรียบเทียบกัน ว่าอัตราการเพิ่มของต้นทุนขายเร็วกว่ายอดขายหรือไม่

4.1.3 การวิเคราะห์งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow Analysis)

เทคนิคการวิเคราะห์โดยใช้งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow) นี้เป็นการดูว่าในปีหนึ่งๆ บริษัทจัดหาเงินทุนมาจากที่ใด และใช้ไปในที่ใดบ้าง เท่าใด Fund Flow มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น งบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน (Sources and Uses of Fund Statement) หรือ งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flow) ปัจจุบันส่วนใหญ่จะนิยมเรียกว่า งบกระแสเงินสดซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของงบการเงินที่บริษัทควรจะต้องทำขึ้นมา การจัดทำงบกระแสเงินสดหรือ Fund Flow นี้มีวิธีการจัดทำที่ค่อนข้างยุ่งยากอยู่บ้างสำหรับผู้ที่ไม่มีความชำนาญมาก่อน อย่างไรก็ตามเนื่องจากงบนี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์งบการเงินก็จะขอสรุปโดยย่อให้ทราบ เพื่อให้นักศึกษาพอจะเห็นภาพ อ่านและวิเคราะห์ได้

1. โครงสร้างของงบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสด

2544

1. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

กำไรสุทธิ

บวกค่าเสื่อมราคา

บวกรายการสินทรัพย์หมุนเวียน (ยกเว้นเงินสด) ที่เปลี่ยนแปลงลดลง

บวกรายการหนี้สินหมุนเวียนที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

หัก รายการสินทรัพย์หมุนเวียน (ยกเว้นเงินสด) ที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

หัก รายการหนี้สินหมุนเวียนที่เปลี่ยนแปลงลดลง

กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน

2. กระแสเงินสดจากการลงทุน

บวกรายการสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์อื่นลดลง

หัก รายการสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์อื่นเพิ่มขึ้น

กระแสเงินสดสุทธิจากการลงทุน

3. กระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน

บวกรายการหนี้สินระยะยาวเพิ่ม, ทุนจดทะเบียนเพิ่ม

หัก รายการหนี้สินระยะยาวลดลง

หัก เงินปันผลจ่าย

กระแสเงินสดสุทธิจากการจัดหาเงินทุน

(1) + (2) + (3) เงินสดที่เพิ่มขึ้น (หรือลดลง) ประจำงวด

บวกเงินสดคงเหลือต้นงวด

บวกเงินสดคงเหลือปลายงวด

จากโครงสร้างของงบกระแสเงินสดที่แสดงไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่างบนี้ทำให้เราเห็นว่ากิจการได้เงินทุนมาจากทางใด และใช้ไปในทางใด โดยการได้มาและใช้เงินนี้แบ่งได้ออกมาจาก 3 กิจกรรม คือกิจกรรมการดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงินทุน

วิธีการจัดทำงบกระแสเงินสด (สมมติสำหรับปี 2544) มีเงื่อนไข ดังนี้

- 1) ต้องมีงบดุลอย่างน้อย 2 ปี คืองบดุลปี 2544 และปี 2543 และต้องมีงบกำไรขาดทุน 1 ปี คืองบของปี 2544
- 2) นำงบดุล 2 ปี มาลบกัน (เอาปี 2544 ตั้ง ลบด้วย ปี 2543)
รายการต่างๆ ในงบดุลที่เปลี่ยนแปลง (ยกเว้นกำไรสะสม) จะบอกถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของบริษัท
- 3) กำหนดแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน

● กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

พิจารณาจากแหล่งของเงินทุนจากผลประกอบการก่อนคือ กำไรสุทธิประจำงวด (ของปี 2544) และบวกค่าเสื่อมราคาในปีนั้นกลับเข้าไป เพื่อให้เป็นกำไรที่เป็นเงินสด ผู้ประกอบการควรทราบว่า กำไรเงินสดนี้เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนซึ่งเกิดจากการออกแรงทำมาหาได้ของกิจการ เงินทุนนี้ถือว่าบริษัทจะเอาไปใช้ลงทุน / ชำระหนี้ระยะสั้น หรือระยะยาวก็ได้เพราะมักจะไม่มีภาระผูกพัน

นอกจากเงินทุนที่ได้มาจากกำไรแล้ว แหล่งเงินทุนจากการดำเนินงานจะได้จากรายการของสินทรัพย์หมุนเวียนที่ลดลง (ให้คิดว่าการลดลงของสินทรัพย์ถาวร เปรียบเสมือนหนึ่งการขายสินทรัพย์ออกไปแล้วได้เงินเข้ามาในกิจการจึงถือว่าเป็นแหล่งที่มาของเงินทุน) หรืออาจได้มาจากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินหมุนเวียน หนึ่งถ้าสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้นและหนี้สินหมุนเวียนลดลงให้ถือว่าเป็นแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน เมื่อบวกกลบรายการทั้งที่เป็นแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนแล้ว ผลสุทธิเราจะเรียกว่า กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน

● กระแสเงินสดจากการลงทุน

ถ้ารายการในสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่นเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น จะถือว่าเป็นการใช้ไปของเงินทุนที่เกี่ยวกับการลงทุน (เพราะการลงทุนหมายถึงการได้มาหรือใช้เงินทุนแบบระยะยาว ส่วนถ้ารายการในสินทรัพย์ถาวรและสินทรัพย์อื่นเปลี่ยนแปลงลดลง ก็จะเป็นการได้มาของเงินทุนประเภทระยะยาว ผลสุทธิของทั้ง 2 ด้านจะทำให้ได้กระแสเงินสดสุทธิจากการลงทุน (ถ้ายอดติดลบแสดงว่าแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนมากกว่าแหล่งที่มาของเงินทุน)

● กระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน

เป็นการจัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะยาว ซึ่งอาจได้จากการเพิ่มขึ้นของหนี้ระยะยาว และทุนจดทะเบียน แต่ต้องหักด้วยรายการที่เป็นด้านตรงข้ามกัน เช่น การลดลงของหนี้ระยะยาว และการจ่ายเงินปันผล ยอดสุทธิเราจะเรียกว่า กระแสเงินสดสุทธิจากการจัดหาเงินทุน

การเคลื่อนไหวของกระแสเงินสดทั้ง 3 ประเภท จะสะท้อนถึงพฤติกรรมการได้มาและใช้ไปของเงินทุนของกิจการ ซึ่งเราอาจนำเอาพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้มาวิเคราะห์ว่าไปกระทบในทางบวกหรือลบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการได้

2. การอ่านและใช้ประโยชน์จากกระแสเงินสด

- 1) เริ่มต้นดูว่า เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ซึ่งอยู่ในกลุ่มกระแสเงินสดจากการลงทุน มีขนาดเท่าใด ให้เริ่มคิดก่อนว่า การลงทุนในกลุ่มนี้ถือว่าการลงทุนแบบระยะยาว เพราะสินทรัพย์ถาวรมีอายุการใช้งานนานกว่า 1 ปี จึงสามารถช่วยสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นได้ในระยะยาว ดังนั้นเพื่อให้จัดหาเงินทุนได้ถูกประเภทก็ควรจัดหาเงินทุนแบบระยะยาวมาสนับสนุนเช่นกัน ลองดูต่อว่าในงบกระแสเงินสดนี้อะไรที่เป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวบ้าง กลุ่มแรกสามารถจัดหาได้จากกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน (กลุ่มที่ 3 ในงบกระแสเงินสด) ถ้าดูมูลค่าเงินแล้วว่า เอาเงินทุนจากกลุ่มนี้ไม่พอ ก็ไปดึงมาจากกำไรเงินสด (กำไรสุทธิบวกค่าเสื่อมราคา) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในระยะยาวได้ ดังนั้นเขียนได้ว่า

$$\begin{aligned} \text{เงินลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร} &= \text{เงินทุนที่ได้จากการจัดหาแบบระยะยาว} + \\ &\text{กำไรบางส่วนจากการดำเนินงาน} \dots\dots(1) \end{aligned}$$

- 2) พิจารณาว่า การใช้เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานมีลักษณะอย่างไร โดยดูจากกลุ่มรายการที่ 1 กำหนดความสัมพันธ์ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{เงินลงทุนเพิ่มในเงินทุนหมุนเวียน} &= \text{เงินทุนที่จัดหาเพื่อใช้หมุนเวียน} \\ \text{การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์หมุนเวียน} + \text{การลดลงของหนี้สินหมุนเวียน} & \\ = \text{การลดลงของสินทรัพย์หมุนเวียน} + \text{การเพิ่มขึ้นของ} & \\ \text{หนี้สินหมุนเวียน} + \text{กำไรบางส่วนจากการดำเนินงาน} \dots\dots\dots (2) & \end{aligned}$$

ถ้าเงินลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร ตามสมการ (1) ทำได้ลงตัวก็หมายถึง การใช้เงินทุนระยะยาวของบริษัททำได้ถูกประเภทแล้ว แต่ถ้ารวมกำไรที่เป็นเงินสดในการดำเนินงาน กับเงินทุนระยะยาวอื่นๆ แล้วยังไม่ครอบคลุมเงินลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร แสดงว่ามีการนำเงินทุนระยะสั้นมาช่วยลงทุนด้วยจึงจะเพียงพอ อย่างนี้จะไปกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียนในระยะสั้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของกิจการในอนาคต

ในลำดับต่อมาเราจะดู เงินทุนหมุนเวียนในสมการ (2) ว่า จัดหาได้พอดีกับที่ใช้ไปหรือไม่ ถ้าไม่พอสามารถจะนำกำไรบางส่วนที่เหลือมาใช้ได้ ถ้าพบว่าเงินหมุนเวียนที่จัดหา มากกว่าที่ใช้ไปเป็นจำนวนมากและพิสูจน์ได้ว่าเอาไปใช้ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร อย่างนี้ถือว่าการใช้เงินทุนผิดประเภท กิจการที่มีลักษณะใช้เงินแบบนี้ มักจะถูกละเลยว่ามี การเพิ่มขึ้นของหนี้สินหมุนเวียน เร็วกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ระยะสั้นแย่ตามไปด้วย

4.1.4 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios)

แม้ว่าการวิเคราะห์ Fund Flow หรืองบกระแสเงินสด จะทำให้เห็นที่มาของปัญหาทางการเงินได้ชัดเจนขึ้น แต่ถ้ามีเครื่องมือ Financial Ratios ไปวิเคราะห์ประกอบด้วย จะทำให้การสรุปปัญหาทำได้กระชับ แบ่งเป็นกลุ่ม และหัวข้อได้ง่ายขึ้น เช่น

- หัวข้อเกี่ยวกับความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ
- หัวข้อเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของกิจการเพื่อก่อให้เกิดรายได้
- หัวข้อเกี่ยวกับภาระหนี้สิน และความเสี่ยงทางการเงินของกิจการ
- หัวข้อเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรของกิจการ

การตอบคำถามเหล่านี้สามารถใช้ Financial Ratios เข้ามาช่วย แต่ต้องจำไว้เสมอว่าจะแปลความ Ratios เหล่านี้ได้ต้องใช้เครื่องมือ Common – size , Trend และ Fund Flow เป็นก่อนจึงจะทำให้การแปลความทำได้ถูกต้อง

ประเภทของ Financial Ratios สรุปได้ดังนี้

1) อัตราส่วนที่วัดสภาพคล่อง (Liquidity) หรือ ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น (Short – term solvency)

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

$$\text{จำนวนวันหมุนเวียนของลูกหนี้} = \frac{\text{ลูกหนี้}}{\text{ขายเชื่อ}} \times 360$$

$$\text{จำนวนวันหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ} = \frac{\text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{ต้นทุนขาย}} \times 360$$

ทำไมอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 ข้างต้นนี้ จึงวัดสภาพคล่องได้ สภาพคล่องหมายถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ถ้าความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง ก็จะสรุปว่าสภาพคล่องสูงด้วย Current Ratio สามารถบอกถึงระดับความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นเพราะ ถ้าสินทรัพย์หมุนเวียน สามารถครอบคลุมหนี้สินหมุนเวียนได้พอดี (1 : 1) ก็แสดงว่าเจ้าหนี้ระยะสั้น (คือ หนี้สินหมุนเวียน) ได้รับการคุ้มครองพอดี ยิ่ง Current Ratio ยิ่งสูงมากกว่า 1 เท่าใด เจ้าหนี้ระยะสั้นก็จะยิ่งได้รับความปลอดภัยมากเท่านั้น ผู้ประกอบการควรทราบเวลาไปขอสินเชื่อทางการเงินจากเจ้าหนี้การค้ำเป็นจำนวนเงินมากๆ เจ้าหนี้การค้ำมักจะขอดูงบการเงินของกิจการท่าน และแน่นอนที่เขาต้องดูก็คือ Current Ratio ว่าสูงแค่ไหน จะทำให้เขาปลอดภัยหรือไม่ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าควรปล่อยให้ Current Ratio สูงโดยไม่มีขีดจำกัดเพราะสภาพคล่องที่สูงเกินไปจะทำให้ลดความสามารถในการทำกำไรลง เช่น ถ้าถือเงินสดที่เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน ไว้มากๆ แม้จะมีสภาพคล่องสูงแต่ เงินสดก็ไม่ได้ก่อให้เกิดผลตอบแทนแต่อย่างใด การหาจุดที่กิจการจะมีสภาพคล่องที่เหมาะสมไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ขึ้นกับวิจรณ์ญาณของผู้ประกอบการแต่ละคน

ส่วนการนำเอา Quick Ratio มาพิจารณาสภาพคล่องด้วย ก็เพราะอยากรู้ว่า ในสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่ทั้งหมดนี้ ถ้าหักสินค้าคงเหลือ ซึ่งถือว่าเป็นสภาพคล่องน้อยที่สุดออกไปแล้ว เจ้าหนี้ระยะสั้นจะได้รับความคุ้มครองแค่ไหน มีข้อควรระวังไว้ว่าจะพบว่า Quick Ratio อยู่ในระดับต่ำ ก็อย่างเพิ่งตัดสินใจว่ากิจการมีปัญหาสภาพ

คล่อง เพราะถ้าสินค้าคงเหลือของท่านยังขายได้อย่างคล่องตัวเป็นที่ต้องการของตลาด สภาพคล่องของท่านก็ยังไม่
น่าจะมีปัญหา

การนำเอาจำนวนวันหมุนเวียน ของลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือ มาร่วมพิจารณาสภาพคล่องก็เพราะว่า
ที่เราบอกว่า Current Ratio มากกว่า 1 แสดงว่า เจ้าหนี้ระยะสั้นได้รับการคุ้มครองเต็มทีนั่น เรายังบอกว่ากิจการ
มีสภาพคล่องดีไม่ได้ จนกว่าเราจะยืนยันว่า สินทรัพย์หมุนเวียนที่เป็นตัวเศษใน Current Ratio นั้น มีคุณภาพดี ซึ่ง
เราเลือกดูรายการสินทรัพย์หมุนเวียนที่สำคัญ ได้แก่ลูกหนี้การค้า และสินค้าคงเหลือมาพิจารณาว่ากิจการเรา
บริหาร 2 รายการนี้ได้ดีเพียงใด ในส่วนจำนวนวันหมุนเวียนของลูกหนี้สิน ถ้ามีระดับลดลง และต่ำกว่าระยะเวลาที่
เราให้เครดิตเทอมแก่ลูกค้า ก็จะถือว่าเราบริหารลูกหนี้ได้ดีเพราะมีระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ยลดลง ส่วนของสินค้าคง
เหลือก็เช่นกัน การมีระยะเวลาที่หมุนเวียนลดลง หมายถึง การขายสินค้าเป็นไปอย่างคล่องตัว ระยะเวลาที่นำสินค้า
มาเก็บในคลังสินค้าจนขายออกไปได้สามารถทำได้โดยใช้เวลาน้อยลงดังนี้ เป็นต้น

2) อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Efficiency)

$$\begin{aligned} \text{Fixed Asset Turnover} &= \frac{\text{ขาย}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}} \\ \text{Total Asset Turnover} &= \frac{\text{ขาย}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \end{aligned}$$

ถ้าผู้ประกอบการต้องการวัดว่ากิจการของท่านใช้สินทรัพย์ในการสร้างรายได้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เพียงใด ท่านอาจใช้ 2 Ratios ข้างต้นนี้เป็นตัวตรวจสอบได้ Total Asset Turnover ใช้วัดว่า สินทรัพย์รวมทั้งหมด
ของกิจการสามารถนำมาใช้สร้างยอดขายได้กี่เท่า ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงก็ยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้
สินทรัพย์สำหรับ Fixed Asset Turnover ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อตรวจสอบว่าประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ถาวรใน
การสร้างรายได้เป็นอย่างไรเหมือนกัน Total Asset Turnover แต่แยกดูเฉพาะสินทรัพย์ถาวร ที่เป็นเช่นนี้ เพราะใน
กิจการบางประเภทเช่นกิจการที่ผลิตสินค้า ต้องลงทุนในอาคาร โรงงาน เครื่องจักรเป็นจำนวนมาก บรรดาสิน
ทรัพย์ถาวรเหล่านี้ใช้เป็นหลักในการสร้างหรือผลิตสินค้าขึ้นมา จึงอยากรู้ว่าประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์เหล่านี้
ในการสร้างรายได้เป็นอย่างไร

3) อัตราส่วนวัดภาระหนี้สิน (Leverage) และความสามารถในการชำระค่าใช้จ่ายทางการเงิน (Coverage)

$$\begin{aligned} \text{Debt Ratio} &= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \\ \text{Debt to Equity Ratio} &= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \end{aligned}$$

$$\text{Times Interest Earned} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

ใน 2 อัตราส่วนแรกเป็นการวัดว่ากิจการมีภาระหนี้สินสูงเพียงใด ถ้า Debt Ratio มีระดับที่สูงหมายถึงการลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการส่วนใหญ่จัดหาเงินมาจากการกู้ การกู้มาสะท้อนถึงภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ในอนาคตจะมีมากขึ้น ถ้าปัจจุบันกิจการมีแผนจะกู้อีก เจ้าหนี้ต่างๆ ระดับ Debt ratio แล้วก็ต้องคิดหนักว่าถ้าท่านเพิ่มภาระผูกพันแล้วท่านจะมีความสามารถจ่ายคืนหรือไม่ ถ้าการทำกำไรของกิจการท่านไม่ดีด้วยแล้วโอกาสที่จะได้เงินกู้เพิ่มจะเป็นไปได้้น้อยมาก สำหรับ Debt – to – Equity Ratio ก็มีความหมายไปในทางเดียวกับ Debt Ratio เพราะถ้าท่านกู้มาก แสดงว่าท่านใช้เงินทุนของท่านจากส่วนของผู้ถือหุ้นน้อย อัตราส่วนนี้จะสูง และสะท้อนถึงภาระหนี้สินที่สูงเช่นกัน

ส่วนใน Ratio ที่เรียกว่า Times Interest Earned เป็นการวัดว่าบริษัทมีความสามารถในการจ่าย ค่าใช้จ่ายทางการเงินเช่นดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งเป็นภาระผูกพันที่บริษัทต้องจ่ายเช่นกันนอกเหนือจากเงินต้น จากสูตรที่เห็น ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเกินกว่า 1 เท่าใด แสดงว่ากิจการมีกำไรจากการดำเนินงานมากพอที่จะจ่ายดอกเบี้ยได้มาก ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้มีความอุ่นใจได้มากขึ้น

4) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

$$\begin{aligned} \text{Gross Profit Margin} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ขาย}} \times 100 \\ \text{Operating Profit Margin} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ขาย}} \times 100 \\ \text{Net Profit Margin} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขาย}} \times 100 \\ \text{Return on Assets (ROA)} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100 \\ \text{Return on Equity (ROE)} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100 \end{aligned}$$

อัตราส่วนทางการเงินในกลุ่มนี้ เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไร ซึ่งถ้ามีข้อมูลหลายๆ ปีเปรียบเทียบกันจะทำให้เห็นว่า กิจการได้ปรับปรุงขีดความสามารถในการทำกำไรดีขึ้นหรือเลวลง เช่น ตัวเลขยอดขายเพิ่มขึ้นมาก แต่ทำไม Gross Profit Margin ไม่เพิ่มขึ้นด้วย ผู้ประกอบการจะต้องเข้าไปหาสาเหตุว่า การบริหารต้นทุนผลิต ต้นทุนขาย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะถ้ายอดขายเพิ่มขึ้น แต่ต้นทุนขายเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็ว

กว่า อาจเป็นไปได้ว่าไม่มีการควบคุมต้นทุนได้ดีพอ ซึ่งอาจเป็นเพราะซื้อวัตถุดิบหรือสินค้ามาแพง หรือเกิดค่าใช้จ่ายรั่วไหล ในขั้นตอนการผลิต เป็นต้น

สำหรับ Operating Profit Margin และ Net Profit Margin ก็เช่นเดียวกันเป็นการตรวจสอบความสามารถในการทำกำไรในจุดอื่นๆ แล้วกระบวนการผลิต เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการตลาด การขายและบริหาร ถ้าไม่มีการควบคุมให้ดีก็จะมีผลต่อกำไรจากการดำเนินงาน และกำไรสุทธิ เป็นต้น

ส่วน ROA เป็นการวัดว่า สินทรัพย์รวมของกิจการก่อให้เกิดกำไร ได้มากน้อยแค่ไหน บางครั้งแม้ว่า Total Asset Turnover จะสูงคือใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดยอดขายได้ดี แต่ถ้าไม่ควบคุมค่าใช้จ่ายให้ดีแล้วกำไรที่จะได้จากการใช้สินทรัพย์นี้ก็จะน้อยไปด้วย Ratio สุดท้ายคือ ROE เป็นการวัดว่าเงินลงทุนที่ผู้ถือหุ้นลงไปเอาไปสร้างกำไรให้กับกิจการเท่าใด ถ้า ROE สูง ก็สะท้อนว่า กิจการได้ใช้เงินทุนของผู้ถือหุ้นอย่างคุ้มค่า ผู้ถือหุ้นก็จะพอใจเพราะมีโอกาสจะได้เงินปันผลตอบแทนกลับมา มาก โดยปกติระดับ ROE จะสูงหรือต่ำจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ROA

ในภาพรวมทั้งหมดของกลุ่ม Profitability Ratios นี้ อัตราส่วนที่สูงขึ้นของกลุ่มนี้ หมายถึง ความสามารถในการทำกำไรของกิจการจะสูงขึ้น

4.2 การอ่าน วิเคราะห์ และเขียนรายงาน

หลังจากที่นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงินแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการนำงบการเงินมาจัดให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะทำการวิเคราะห์พร้อมกับคำนวณรายการต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือที่อธิบายไปแล้วในหัวข้อ 4.4 ถัดจากนั้นก็เริ่มการอ่าน วิเคราะห์ และเขียนรายงานขึ้น ในกระบวนการเขียนรายงานเป็นขั้นตอนที่ยาก เนื่องจากจะต้องดึงประเด็นสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็งของผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการออกมาให้เห็นเท่านั้น การเขียนรายงานวิเคราะห์งบการเงินจึงต้องเริ่มต้นจากการอ่านงบทั้งหมดก่อน ให้เห็นทั้งส่วนที่สำคัญและไม่สำคัญ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่าส่วนที่สำคัญนั้นกระทบต่อกิจการในทางบวกและลบอย่างไร ในด้านต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะชี้ให้เห็นว่าฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการอยู่ในเกณฑ์ดีเพียงใด ในหัวข้อนี้จะได้ลองยกตัวอย่างงบการเงินของบริษัทขอนแก่นกรีกโกร จำกัด ซึ่งทำธุรกิจซื้อขายไป เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการอ่าน วิเคราะห์ และเขียนรายงานวิเคราะห์งบการเงิน โดยมีข้อมูลของงบการเงินดังต่อไปนี้

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด

งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท

สินทรัพย์	2544	2545
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด	2,382	4,061
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	8,004	5,272
ลูกหนี้การค้า	8,350	8,960
สินค้าคงเหลือ	36,769	47,041
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	859	512
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	56,264	65,846
สินทรัพย์ถาวร		
ที่ดิน	811	811
อาคาร	11,928	18,273
เครื่องจักรและอุปกรณ์	13,768	21,523
	26,507	40,607
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	7,530	11,528
สินทรัพย์ถาวรสุทธิ	18,977	29,079
สินทรัพย์อื่น	668	373
สินทรัพย์รวม	75,909	95,298

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด

งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	2544	2545
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้การค้า	7,591	14,294
ตัวเงินจ่าย	6,012	5,614
เงินกู้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี	1,516	1,884
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	5,313	5,669
รวมหนี้สินหมุนเวียน	20,432	27,461
หนี้สินระยะยาว		
เงินกู้ยืมระยะยาว	16,975	21,059
เงินกู้ยืมกรรมการ	635	843
รวมหนี้สินระยะยาว	17,610	21,902
รวมหนี้สิน	38,042	49,363
ส่วนของผู้ถือหุ้น		
ทุนจดทะเบียน	5,504	5,760
กำไรสะสม	32,363	40,175
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	37,867	45,935
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	75,909	95,298

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท

	2544	2545
ขาย	153,000	215,600
หัก ต้นทุนขาย	91,879	129,364
กำไรขั้นต้น	61,121	86,236
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ	49,315	66,993
กำไรจากการดำเนินงาน	11,806	19,243
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	2,277	2,585
บวก รายได้อื่น	838	422
กำไรก่อนภาษี	10,367	17,080
หัก ภาษีเงินได้	4,457	7,686
กำไรสุทธิ	5,910	9,394
กำไรสะสมต้นงวด	28,315	32,363
บวก กำไรสุทธิประจำงวด	5,910	9,394
หัก เงินปันผลจ่าย	1,862	1,582
กำไรสะสมปลายงวด	32,363	40,175

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท

	2545
1. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	
กำไรสุทธิ	9,394
ค่าเสื่อมราคา	3,998
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดลดลง	2,732
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลดลง	247
เจ้าหนี้การค้าเพิ่ม	6,703
หนี้ระยะยาวที่ครบกำหนดใน 1 ปี เพิ่ม	368
ค่าใช้จ่ายเพิ่ม	356
ลูกหนี้การค้าเพิ่ม	(610)
สินค้าคงเหลือเพิ่ม	(10,272)
ตัวเงินจ่ายลดลง	(398)
รวมกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน	<u>12,518</u>
2. กระแสเงินสดจากการลงทุน	
ลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร	(14,100)
อื่น ๆ	295
รวมกระแสเงินสดจากการลงทุน	<u>(13,805)</u>
3. กระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน	
ทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้น	256
เงินกู้ระยะยาวเพิ่ม	4,084
เงินกู้กรรมการเพิ่ม	208
จ่ายเงินปันผล	(1,582)
รวมกระแสเงินสดจากการจัดหาเงินทุน	<u>2,966</u>
1+2+3 กระแสเงินสดสุทธิทั้งสิ้น	1,679
บวก เงินสดคงเหลือต้นงวด	2,382
เงินสดคงเหลือปลายงวด	<u><u>4,061</u></u>

4.2.1 การอ่านและวิเคราะห์งบการเงิน

จากงบการเงินของบริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัด เราอาจเริ่มต้นกระบวนการอ่านและวิเคราะห์งบการเงินได้ดังนี้

1. อ่านข้อมูลดิบของงบการเงิน

ในขั้นตอนแรกเราจะไม่สนใจเครื่องมือการวิเคราะห์ใด ๆ ทั้งสิ้น นักวิเคราะห์อาจเริ่มต้นโดยนำงบการเงินซึ่งมีตัวเลขมาพิจารณาว่าเกิดอะไรขึ้นบ้างกับกิจการในช่วงที่ผ่านมา โดยเรียงลำดับดังนี้คือ งบดุลด้านสินทรัพย์ งบดุลด้านหนี้สินและทุน งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด ลองดูตัวอย่างกรณีงบการเงินของบริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัด ดังต่อไปนี้

● งบดุลด้านสินทรัพย์

จะเริ่มดูจากรายการบรรทัดสุดท้าย (Bottom line) ที่สำคัญได้แก่ สินทรัพย์รวม พบว่าในปี พ.ศ. 2544 บริษัทมีสินทรัพย์รวม 75.91 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 95.30 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2545 เหตุที่ต้องดูที่สินทรัพย์รวมก่อนก็เพราะสินทรัพย์รวมบอกถึงขนาด (Size) ของกิจการ ขนาดของกิจการที่เปลี่ยนไปจากปีหนึ่งไปสู่อีกปีหนึ่งบ่งบอกถึงการเติบโตของกิจการ ในกรณีตัวอย่างนี้เราจะเห็นภาพของขนาดของกิจการในปีแรก (2544) ว่าอยู่ในระดับประมาณ 75 ล้านบาท และเพิ่มเป็นประมาณ 95 ล้านบาทในปีต่อมา (2545) เรายังได้เห็นด้วยว่ากิจการมีการเติบโตในขนาดของสินทรัพย์มากขึ้นประมาณ 20 ล้านบาท ตัวเลขของมูลค่าการเติบโตของกิจการโดยทั่วไปถือเป็นข่าวดีเพราะส่งสัญญาณว่ากิจการมีความก้าวหน้า มีการเติบโต มูลค่าสินทรัพย์ที่สูงขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่กิจการมีมากขึ้น (ถ้าสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นสินทรัพย์ที่มีประโยชน์ในการดำเนินงาน)

จากขนาดของกิจการซึ่งพิจารณาจากสินทรัพย์รวม เราควรจะอ่านงบต่อไปด้วยว่าเงินลงทุนที่นำไปลงทุนในสินทรัพย์นั้นอยู่ในสินทรัพย์ใดบ้าง ในกรณีบริษัทขอนแก่นกรีกไกรนี้ ในปี พ.ศ.2544 การลงทุนในสินทรัพย์ 75 ล้านบาท อยู่ในรูปสินทรัพย์หมุนเวียน 56 ล้านบาท และสินทรัพย์ถาวรประมาณ 19 ล้านบาท แล้วพิจารณาว่าสัดส่วนมูลค่าลงทุนนี้มีอะไรผิดปกติหรือไม่ เนื่องจากเป็นธุรกิจซื้อขายไปการมีมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนสูงกว่าสินทรัพย์ถาวรอยู่มากในกรณีนี้ไม่ได้มีอะไรที่ผิดปกติ ส่วนการอ่านงบดุลด้านสินทรัพย์ในปี 2545 พบว่า การลงทุนในสินทรัพย์มูลค่า 95 ล้านบาท จะอยู่ในรูปสินทรัพย์หมุนเวียน 66 ล้านบาท และสินทรัพย์ถาวร 29 ล้านบาท ถามว่าโครงสร้างทางการเงินด้านการลงทุนในสินทรัพย์เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ คำตอบก็คือมีการเปลี่ยนแปลง เราจะเห็นได้ว่าสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้นประมาณ 10 ล้านบาท จากฐานในปีแรก 56 ล้านบาท และสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้นประมาณ 10 ล้านบาทเช่นกัน แต่จากฐาน 19 ล้านบาท แสดงว่าสินทรัพย์ถาวรมีอัตราการเติบโตเร็วกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน แต่โครงสร้างเงินลงทุนในสินทรัพย์ จะเปลี่ยนไปเท่าใด จากการอ่านเฉพาะตัวเลขแล้วมองเห็นภาพได้ยากเพียงแต่รู้ว่ามีการเปลี่ยนแปลง เราจะอ่านภาพได้ชัดยิ่งขึ้นจะต้องใช้เครื่องมืออื่นมาช่วย ได้แก่ การย่อส่วนตามแนวตั้ง (Common Size) โดยสรุปแล้วการอ่านงบดุลด้านสินทรัพย์จากข้อมูลดิบในบอย่างน้อยทำให้เราเห็นขนาดของกิจการ การเติบโตของกิจการ และโครงสร้างเงินลงทุนในสินทรัพย์ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

● งบดุลด้านหนี้สินและทุน

การอ่านงบดุลด้านหนี้สินและทุนจะบอกเราว่า เงินทุนในสินทรัพย์ของกิจการนั้นจัดหาเงินทุนมาจากที่ใดโดยปกติจะแยกที่มาของเงินทุนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ จากการกู้ยืม และจากส่วนของเจ้าของ จากตัวอย่างกรณีบริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัดนี้ จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ.2544 บริษัทจัดหาเงินทุนเพื่อมาลงทุนในสินทรัพย์ 75 ล้านบาทจากหนี้สิน 38 ล้านบาท และจากส่วนของผู้ถือหุ้น 37 ล้านบาท ลักษณะดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า บริษัทจัดหาเงินทุนจากการกู้ยืมครั้งหนึ่งและใช้เงินทุนของตนเองอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนจะอยู่ในระดับประมาณ 1 : 1 ระดับของเงินทุนจากการกู้ยืมเทียบกับเงินทุนของตัวเองเป็นเครื่องชี้ถึงความเสี่ยงทางการเงินของกิจการด้วย เนื่องจากยิ่งกู้จากภายนอกเท่าใดความเสี่ยงที่จะต้องจ่ายภาระผูกพันนี้ก็ยิ่งมากขึ้นด้วย สำหรับข้อมูลอื่น ๆ ที่ต้องอ่านเพิ่มเติมก็คือหนี้สินที่กู้มานี้เป็นหนี้สินระยะสั้นหรือหนี้สินหมุนเวียนเท่าใด และหนี้สินระยะยาวเท่าใด และต้องไปพิจารณาพร้อมกับเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้นด้วย นักวิเคราะห์งบการเงินควรจะทราบไว้ด้วยว่าหนี้สินหมุนเวียนเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้น ซึ่งควรใช้เป็นเงินทุนสำหรับหมุนเวียนในกิจการ หนี้สินระยะยาวเป็นแหล่งเงินทุนที่ควรนำไปลงทุนระยะยาว ส่วนทุนจดทะเบียนและกำไรสะสมถือว่าบริษัทสามารถใช้ได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว การเข้าใจแนวคิดนี้มีประโยชน์ตรงที่ใช้ประเมินเบื้องต้นว่ากิจการมีโอกาที่จะใช้เงินผิดประเภทหรือไม่ โดยลองสรุปดังนี้

ปี 2544

เงินทุนระยะยาว		การลงทุนระยะยาว
เงินกู้ระยะยาว = 17.61 ล้านบาท	⇒	สินทรัพย์ถาวร = 18.98 ล้านบาท
ส่วนของผู้ถือหุ้นบางส่วน = 1.37 ล้านบาท	⇒	
เงินทุนระยะสั้น		การลงทุนระยะสั้น
หนี้สินหมุนเวียน = 20.43 ล้านบาท	⇒	ทรัพย์หมุนเวียน = 56.26 ล้านบาท
ส่วนของผู้ถือหุ้นบางส่วน = 35.83 ล้านบาท	⇒	

จากการสรุปข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า การจัดหาเงินทุนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ทำได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่มีการใช้เงินทุนแบบผิดประเภท (เช่น จัดหาเงินทุนระยะสั้นเพื่อไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว)

เมื่อเข้าใจลักษณะของงบดุลด้านหนี้สินและทุนในปี พ.ศ.2544 ดีแล้ว ในปี พ.ศ.2545 ก็สามารถอ่านงบนี้ได้ ในทำนองเดียวกัน คือ ในปี 2545 บริษัทจัดหาเงินทุนมาลงทุนในสินทรัพย์ 95 ล้านบาท โดยได้จากการกู้ยืม 49 ล้านบาท และจากส่วนของเจ้าของอีก 46 ล้านบาท ถ้าดูจากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเริ่มจะสูงมากกว่าอัตราส่วน 1 : 1 เล็กน้อย แสดงถึงภาระความเสี่ยงทางการเงินของกิจการเริ่มสูงมากขึ้นที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะในปีที่ 2 นี้ เงินทุนจากภาระหนี้เพิ่มเร็วกว่า เงินทุนจากส่วนของเจ้าของ (หนี้สินเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น = 49 ล้านบาท - 38 ล้านบาท = 11 ล้านบาท แต่ส่วนของเจ้าของเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น = 46 ล้านบาท - 38 ล้านบาท = 8 ล้านบาท) อย่างไรก็ตามถ้าตรวจสอบความเหมาะสม การใช้เงินทุนในปี 2545 สรุปผลได้ดังนี้

ปี 2545

เงินทุนระยะยาว		การลงทุนระยะยาว
เงินกู้ระยะยาว = 21.90 ล้านบาท	⇒	สินทรัพย์ถาวร = 29.08 ล้านบาท
ส่วนของผู้ถือหุ้นบางส่วน = 7.18 ล้านบาท	⇒	

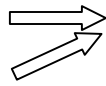
เงินทุนระยะสั้น

หนี้สินหมุนเวียน = 27.46 ล้านบาท

ส่วนของผู้ถือหุ้นบางส่วน = 38.39 ล้านบาท

การลงทุนระยะสั้น

ทรัพย์สินหมุนเวียน = 65.85 ล้านบาท

จากข้อมูลข้างต้นนี้ก็ยังแสดงให้เห็นว่าในปี 2545 กิจการนี้ยังคงจัดหาเงินทุนได้อย่างเหมาะสม และนำไปใช้ลงทุนในสินทรัพย์โดยไม่ผิดประเภท การจัดหาและใช้เงินทุนแบบที่ผิดประเภท โดยเฉพาะที่ต้องจัดหาเงินทุนจากระยะสั้น และนำไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาวจะก่อให้เกิดปัญหาได้โดยเฉพาะในเรื่องสภาพคล่อง เช่น กรณีลงทุนซื้อเครื่องจักรหรือที่ดิน อาคาร โรงงาน ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนระยะยาว แต่ถ้าจัดหาเงินทุนแบบการกู้ยืมระยะสั้น อาจมีปัญหาได้ เพราะผู้ปล่อยกู้อาจเรียกให้ชำระเงินกู้คืน และไม่ต่ออายุวงเงินให้ในขณะที่การลงทุนในสินทรัพย์ถาวรต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้กำไรมาเป็นการคืนทุน ดังนั้นการเรียกเงินกู้ระยะสั้นอาจทำให้กิจการขาดสภาพคล่อง ไม่มีเงินชำระหนี้ เกิดความเสี่ยงทางการเงิน บางกรณีอาจถึงขั้นล้มละลายได้

โดยสรุปแล้วการอ่านงบดุลด้านหนี้สินและทุนจะทำให้ทราบว่ามีภาพรวมแล้ว บริษัทจัดหาเงินทุนมาจากที่ใดบ้าง มีโครงสร้างของเงินทุนอย่างไร และโครงสร้างนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดปัญหาการจัดการเงินทุนเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ ถ้าใช่ก็อาจกระทบต่อความเสี่ยงและฐานะการเงินของกิจการต่อไปได้ในอนาคต

• งบกำไรขาดทุน

การอ่านข้อมูลดิบของงบกำไรขาดทุนมีประโยชน์ตรงที่ช่วยบอกข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ นักวิเคราะห์ควรเข้าใจเพิ่มเติมด้วยว่า ผลการดำเนินงานจะดีได้มาจากสองส่วน ส่วนแรกคือจากยอดขาย ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการนำสินค้าและบริการออกไปจำหน่าย ยอดขายที่สูงจะมีผลทางบวกต่อกำไรของกิจการ ส่วนที่สองคือ ต้นทุนและค่าใช้จ่ายของกิจการ การพิจารณาผลการดำเนินงานของกิจการจะดูจากความสามารถที่จะควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายของกิจการด้วย ถ้าควบคุมได้ดีก็จะส่งผลดีต่อกำไรของกิจการด้วย เมื่อเป็นดังนี้ การเริ่มต้นอ่านงบกำไรขาดทุนเราจะไม่ดูที่บรรทัดสุดท้ายเหมือนในงบดุล เราจะเริ่มต้นที่ยอดขายแล้วจึงจะค่อย ๆ ดูที่ต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรด้วย

จากงบกำไรขาดทุนของบริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัด ในปี 2544 กิจการมียอดขาย 153 ล้านบาท ถามว่ายอดขายขนาด 153 ล้านบาทนี้ ประสบความสำเร็จหรือไม่ จากข้อมูลเท่าที่มีอยู่บอกได้ลำบากเพราะควรจะนำข้อมูลยอดขายในปี 2544 นี้ไปเทียบกับปี 2543 เพื่อเปรียบเทียบกัน อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อมูลเท่าที่มี นักวิเคราะห์ลองพิจารณาว่า กิจการมีสินทรัพย์ในปี 2544 ประมาณ 75.91 ล้านบาท สินทรัพย์เหล่านี้สร้างยอดขายได้ 153 ล้านบาท คิดเป็น 2.02 เท่า (คำนวณจากยอดขาย / สินทรัพย์รวม) อัตราส่วนที่สูงนี้จะอธิบายว่ากิจการบริหารสินทรัพย์ได้ดี สร้างรายได้ได้สูง ซึ่งจะสะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่ดี และข้อมูลในปีแรกนี้จะเป็นฐานในการอธิบายผลการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงในปีต่อไปได้ หลังจากพิจารณายอดขายในปี 2544 สิ่งทีมนักวิเคราะห์จะต้องกระทำต่อไปก็คือการอ่านข้อมูลงบกำไรขาดทุนรายการสำคัญที่เหลือแบบบนลงล่าง โดยที่ดูที่กำไรคงเหลือในแต่ละจุดได้แก่ กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงานและกำไรสุทธิ ตามลำดับ จากกรณีตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่าบริษัทมีกำไรโดยตลอด โดยมีกำไรขั้นต้นในปี 2544 เท่ากับ 61.12 ล้านบาท กำไรจากการดำเนินงานเท่ากับ 11.81 ล้านบาท และกำไรสุทธิ 5.91 ล้านบาท จากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่ากิจการยังดำเนินงานได้อย่างมีกำไรในทุกขั้นตอน การมีกำไรเป็นเรื่องที่บอกสัญญาณบวกแก่กิจการ แต่จะเป็นกำไรในระดับที่น่าพอใจหรือไม่ ต้องมาวิเคราะห์กันต่อไป สำหรับใน

ปี 2545 ยอดขายของบริษัทเพิ่มขึ้นจาก 153 ล้านบาท เป็น 215.6 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น 62.6 ล้านบาท ซึ่งสะท้อนผลในทางบวกว่าสินค้าและบริการของบริษัทยังคงได้รับการต้อนรับจากตลาดเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาข้อมูลกำไรในปี 2545 พบว่ากำไรขั้นต้นเท่ากับ 86.24 ล้านบาท กำไรจากการดำเนินงานเท่ากับ 19.24 ล้านบาท กำไรสุทธิ 9.39 ล้านบาท พบว่ากำไรในทุกระดับของปี 2545 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ทุกรายการซึ่งควรจะเป็นสิ่งที่น่ายินดี อย่างไรก็ตามถ้าเราลองพิจารณาปัญหาว่าในขณะที่ยอดขายในปี 2545 เพิ่มขึ้นจากปี 2544 เท่ากับ 62.6 ล้านบาท แต่กำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้นเพียง 25.12 ล้านบาท และกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นเพียง 3.48 ล้านบาท ตรงนี้เกิดคำถามว่าเราได้ใช้ความพยายามทางการตลาดสร้างยอดขายเพิ่มได้ถึง 62.6 ล้านบาท แต่สร้างกำไรสุทธิได้เพิ่มเพียง 3.48 ล้านบาทเท่านั้น บริษัทนี้มีปัญหาที่การควบคุมค่าใช้จ่ายหรือไม่ การตอบคำถามนี้โดยการดูจากข้อมูลดิบที่เป็นตัวเลขทำได้ยากควรใช้เครื่องมืออื่นในการวิเคราะห์ทั้งการเงิน เช่น การย่อส่วนตามแนวคิด (Common – Size analysis) เข้ามาช่วย ซึ่งจะได้อธิบายถึงต่อไปในภายหลัง แต่ในขั้นตอนนี้การอ่านงบกำไรขาดทุนได้ช่วยทำให้เราเห็นภาพว่ากิจการนี้ยังคงดำเนินงานได้ตามปกติ มีการเติบโตอยู่ในเกณฑ์ดี (การเติบโตของยอดขายสอดคล้องในทิศทางเดียวกับการเติบโตของสินทรัพย์ของกิจการ) และมีกำไร อย่างไรก็ตามความสามารถในการทำกำไรเป็นประเด็นที่จะต้องทำการตรวจสอบกันต่อไป

● งบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดถูกจัดทำขึ้นมาเพื่ออธิบายว่าในแต่ละปี บริษัทจัดหาเงินทุนมาจากแหล่งใด และใช้เงินทุนในกิจกรรมใดบ้าง เดิมจึงเรียกงบนี้ว่า งบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน กิจกรรมในการจัดหาหรือใช้ไปของเงินทุนของกิจการจะเกี่ยวข้องกับ 3 แหล่ง คือ การดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงินทุน ตามความเห็นของผู้เขียนแล้วงบกระแสเงินสดมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ทั้งการเงินมาก เพราะพฤติกรรมที่ได้มาและใช้ไปของเงินทุน จะสะท้อนไปถึงฐานะการเงินของกิจการได้ เช่น ต่อสภาพคล่องและภาระหนี้สิน ลองดูตัวอย่างงบกระแสเงินสดของบริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัดในปี 2545 ถ้าเราอ่านงบแต่เพียงว่า บริษัทได้เงินทุนจากกิจกรรมการดำเนินงาน 12.52 ล้านบาท และได้จากการจัดหาเงินทุนระยะยาว 2.97 ล้านบาท และใช้ไปในการลงทุนระยะยาว เท่ากับ 13.81 ล้านบาท จะทำให้มีเงินทุนคงเหลือ 1.68 ล้านบาท ถ้าอ่านเพียงแค่นี้ก็อาจทำให้ตอบในเบื้องต้นว่า บริษัทไม่มีปัญหาในการขาดแคลนเงินทุน แต่การอ่านงบกระแสเงินสดแบบนี้ไม่ได้บอกอะไรเลยเกี่ยวกับการเชื่อมโยงไปยังฐานะการเงิน

ที่จริงแล้วเราอาจอ่านงบกระแสเงินสดเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงินของกิจการได้ดังต่อไปนี้

1) อ่านดูที่การลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของหัวข้อกระแสเงินสดจากการลงทุนก่อน

ในงบกระแสเงินสดนี้ กิจการใช้เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรประมาณ 13.81 ล้านบาท (หักรายการอื่น ๆ ออกไปเพราะในที่นี้มีมูลค่าไม่สูงมากนัก) เราต้องตั้งคำถามต่อว่าเงินลงทุนส่วนนี้ควรจะจัดหาเงินทุนจึงสมควรมาจากแหล่งเงินทุนระยะยาว (เช่น เงินกู้ระยะยาว ทุนจดทะเบียน) หรือเงินทุนภายในกิจการ (เช่น กำไรสุทธิบวกค่าเสื่อมราคา) ถ้าเรานำเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นมาใช้จะทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องขึ้นได้เพราะถ้าครบกำหนดแล้วยังหาเงินทุนคืนนี้ค่าสินทรัพย์ถาวร (ซึ่งต้องคืนทุนในเวลาที่นานกว่านั้น) ไม่ได้

2) ดูจากการจัดหาเงินทุนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร

ถ้าเราต้องลงทุนในสินทรัพย์ถาวร 13.81 ล้านบาท และดูจากแหล่งเงินทุนระยะยาวก่อน คือ ทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้น 0.26 ล้านบาท และเงินกู้ระยะยาวเพิ่มขึ้น 4.08 ล้านบาท รวมเป็น 4.34 ล้านบาท หักออกจาก

13.81 ล้านบาท ยังขาดทุนอีก 9.47 ล้านบาท ถ้าบริษัทไปนำเอาเงินทุนจากการทำมาหาได้ของกิจการ คือ กำไรสุทธิบวกค่าเสื่อมราคา เท่ากับ 13.39 ล้านบาท ซึ่งสามารถครอบคลุมการลงทุนนี้ได้ และยังเหลือเงินทุนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวรต่อไป ที่อธิบายข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าบริษัทไม่ได้ใช้เงินทุนผิดประเภทในการลงทุนระยะยาวนี้

3) การจัดหาเงินทุนเพื่อลงทุนในเงินทุนหมุนเวียน

เงินทุนหมุนเวียนในที่นี้พิจารณาได้ทั้งที่เป็นแหล่งที่มาและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน กรณีที่เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน เกิดในกรณีที่หนี้สินหมุนเวียนเพิ่มขึ้น และ / หรือ สินทรัพย์หมุนเวียนลดลง และกรณีที่แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน เกิดในกรณีที่หนี้สินหมุนเวียนลดลง และ / หรือ สินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้น สำหรับกรณีของบริษัทขอนแก่นเกริกไกรนี้การอธิบายเรื่องเงินทุนหมุนเวียนให้ดูที่รายการต่าง ๆ ในกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (โดยตัดรายการกำไรสุทธิและค่าเสื่อมราคาออกไป) รายการที่เหลือจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนหมุนเวียน (ล้านบาท)		แหล่งที่มาของเงินทุนหมุนเวียน (ล้านบาท)	
ลูกหนี้การค้าเพิ่ม	0.61	หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	2.73
สินค้าคงเหลือเพิ่ม	10.27	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลด	0.25
ตัวเงินจ่ายลดลง	0.40	เจ้าหนี้การค้าเพิ่ม	6.70
รวม	11.28	หนี้ระยะยาวที่ครบใน 1 ปีเพิ่ม	0.37
		ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่ม	0.36
			10.41

จะเห็นได้ว่ายังขาดเงินทุนหมุนเวียนอยู่ $11.28 - 10.41 = 0.87$ ล้านบาท บริษัทสามารถไปนำบางส่วนจากเงินทุนภายในกิจการที่เหลืออยู่ตามที่อธิบายไปในข้อ 2 มาใช้ได้ ดังนั้นบริษัทจึงยังคงมีเงินทุนเพียงพอต่อการใช้จ่ายหมุนเวียนในกิจการ ไม่ได้เกิดปัญหาขาดแคลนเงินทุนแต่อย่างใด

การอ่านงบกระแสเงินสดของบริษัทขอนแก่นเกริกไกรนี้ จะทำให้เราเห็นภาพได้ว่าบริษัทไม่ได้มีการใช้เงินผิดประเภท ไม่ได้เกิดสภาวะขาดแคลนเงินทุน สภาพคล่องของกิจการจึงควรจะอยู่ในระดับปกติ เมื่อพิจารณาพร้อมกับการที่ยอดขายยังคงเพิ่ม และมีกำไรอยู่ จะทำให้เรารู้สึกเชื่อมั่นได้มากขึ้นว่าการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการจะยังคงอยู่ในเกณฑ์ปกติดี

2. การอ่านข้อมูลจากการใช้เครื่องมือวิเคราะห์งบการเงิน

ในหัวข้อที่ 4.4 ของบทนี้ได้แนะนำไปแล้วว่าเครื่องมือวิเคราะห์งบการเงินประกอบไปด้วย 4 เครื่องมือได้แก่ การย่อส่วนตามแนวดิ่ง การวิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน หลังจากที่เราอ่านข้อมูลดิบของงบการเงินจะทำให้เห็นภาพของกิจการเกี่ยวกับการดำเนินงานและฐานะการเงินในระดับหนึ่ง เพื่อให้กระบวนการวิเคราะห์งบการเงินเป็นไปอย่างสมบูรณ์มากขึ้นในขั้นตอนนี้เราจะนำเครื่องมือต่าง ๆ ข้างต้นของการวิเคราะห์งบการเงินมาใช้อธิบายในกรณีบริษัทขอนแก่นเกริกไกรนี้ โดยหวังว่าจะทำให้เราเห็นสภาพของกิจการนี้ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

• การย่อส่วนตามแนวดิ่ง (Common – Size Analysis)

ข้อมูลการย่อส่วนตามแนวดิ่งของงบดุลบริษัทขอนแก่นเกริกไกร ในปี 2544 และ 2545 แสดงได้ดังนี้

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท, เปอร์เซ็นต์

สินทรัพย์	2544	2545	2544	2545
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสด	2,382	4,061	3.10	4.30
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	8,004	5,272	10.60	5.50
ลูกหนี้การค้า	8,350	8,960	11.00	9.40
สินค้าคงเหลือ	36,769	47,041	48.40	49.40
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	859	512	1.00	0.50
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	56,264	65,846	74.10	69.10
สินทรัพย์ถาวร				
ที่ดิน	811	811	1.10	0.80
อาคาร	11,928	18,273	15.70	19.20
เครื่องจักรและอุปกรณ์	13,768	21,523	18.10	22.60
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	7,530	11,528	(9.90)	(12.10)
สินทรัพย์ถาวรสุทธิ	18,977	29,079	25.00	30.50
สินทรัพย์อื่น	668	373	0.90	0.40
สินทรัพย์รวม	75,909	95,298	100.00	100.00

บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม

หน่วย : พันบาท, เปอร์เซ็นต์

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	2544	2545	2544	2545
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้การค้า	7,591	14,294	10.00	15.00
ตั๋วเงินจ่าย	6,012	5,614	7.90	5.90
เงินกู้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี	1,516	1,884	2.00	2.00
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	5,313	5,669	7.00	5.90
รวมหนี้สินหมุนเวียน	20,432	27,461	26.90	28.80
หนี้สินระยะยาว				
เงินกู้ยืมระยะยาว	16,975	21,059	22.40	22.10
เงินกู้ยืมกรรมการ	635	843	0.80	0.90
รวมหนี้สินระยะยาว	17,610	21,902	23.20	23.00
รวมหนี้สิน	38,042	49,363	50.10	51.80
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
ทุนจดทะเบียน	5,504	5,760	7.30	6.00
กำไรสะสม	32,363	40,175	42.60	42.20
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	37,867	45,935	49.90	48.20
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	75,909	95,298	100.00	100.00

จาก Common – Size ของงบดุลด้านสินทรัพย์ในปี 2544 และ 2545 จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของการลงทุนในสินทรัพย์ของบริษัทมีลักษณะที่เปลี่ยนไปกล่าวคือ เดิมโครงสร้างของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ถาวรในปี 2544 มีสัดส่วนประมาณ 75% และ 25% ตามลำดับ และได้เปลี่ยนเป็นประมาณ 70% และ 30% ตามลำดับในปี 2545 ลักษณะเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่าระหว่างที่บริษัทมีการเติบโตมากขึ้น (สินทรัพย์รวมเพิ่มจาก 75 ล้านบาท เป็น 95 ล้านบาท) อัตราการเพิ่มของสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของสินทรัพย์หมุนเวียน แม้ว่าในแง่ของเม็ดเงินจะมีระดับพอ ๆ กัน โดยสินทรัพย์หมุนเวียนเพิ่มขึ้นจาก 19 ล้านบาท เป็น 29 ล้านบาท (เพิ่มขึ้นประมาณ 10 ล้านบาท) แต่ฐานของสินทรัพย์ถาวรมีขนาดเล็กกว่าอัตราการเพิ่มจึงสูงกว่าในจำนวนที่เท่ากัน ถ้าตรวจสอบเพิ่มเติมจะพบว่ารายการของสินทรัพย์ถาวรที่มีการเพิ่มขึ้นมากได้แก่ อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ ซึ่งก็ต้องพิจารณาเพิ่มเติมต่อไปว่าเป็นการขยายกำลังการผลิตเพื่อรองรับการเจริญเติบโตในอนาคตหรือไม่ อย่างไรก็ตามในภาพรวมแล้วการอ่าน Common – Size ของงบดุลด้านสินทรัพย์ไม่ได้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความผิดปกติจนกระทบต่อฐานะการเงินของบริษัทแต่อย่างใด

จาก Common – Size ของงบดุลด้านหนี้สินและทุนในปี 2544 และ ปี 2545 โครงสร้างของการจัดหาเงินทุนของกิจการมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักกล่าวคือ ในปี 2544 การจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้คิดเป็น 50% และจากการใช้เงินทุนภายในจากส่วนของผู้เป็นเจ้าของ ประมาณ 50% ของเงินทุนทั้งหมด ส่วนในปี 2545 สัดส่วนดังกล่าวเปลี่ยนแปลงเป็น 52% และ 48% ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงภาระการก่อหนี้ของบริษัทมีระดับสูงขึ้นแต่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ความกังวลใจว่าภาระหนี้สินดังกล่าวมีระดับที่สูงเกินไปหรือไม่ นักวิเคราะห์อาจทำได้โดยแยกสัดส่วนภาระหนี้สิน ออกเป็นหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะยาว พบว่าสัดส่วนของหนี้สินระยะสั้นอยู่ในระดับประมาณ 27% และสัดส่วนของหนี้สินระยะยาวอยู่ในระดับประมาณ 23% และเมื่อนำไปเทียบกับสัดส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งมีประมาณ 70% จะเห็นได้ว่ากรอบคลุมที่จะจ่ายภาระหนี้ระยะสั้นได้ และส่วนที่เหลือรวมกับส่วนของผู้ถือหุ้นควรจะมีส่วนเกินมากพอที่จะรองรับภาระหนี้สินระยะยาว ซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 23% ได้ ดังนั้นในภาพรวมแล้วการอ่าน Common – Size ของงบดุลด้านหนี้สินและทุนจึงยังไม่พบความผิดปกติอย่างรุนแรงที่จะส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของกิจการ

ต่อไปจะเป็นการอ่านข้อมูลจาก Common – Size งบกำไรขาดทุนของบริษัทขอนแก่นกรีกไกร ในปี 2544 และปี 2545 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัด				
งบกำไรขาดทุน				
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม				
	2544	2545	2544	2545
ขาย	153,000	215,600	100.00	100.00
หัก ต้นทุนขาย	91,879	129,364	60.10	60.00
กำไรขั้นต้น	61,121	86,236	39.90	40.00
หัก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ	49,315	66,993	32.20	31.10
กำไรจากการดำเนินงาน	11,806	19,243	7.70	8.90
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	2,277	2,585	1.50	1.20
บวก รายได้อื่น	838	422	0.50	0.20
กำไรก่อนภาษี	10,367	17,080	6.70	7.90
หัก ภาษีเงินได้	4,457	7,686	2.90	3.60
กำไรสุทธิ	5,910	9,394	3.80	4.30

จาก Common – Size ของงบกำไรขาดทุนในปี 2544 พบว่า บริษัทมีต้นทุนขายคิดเป็นประมาณ 60% ของยอดขาย ทำให้คงเหลือกำไรขั้นต้น 40% เมื่อหักค่าใช้จ่ายขายและบริหารแล้ว กิจการมีกำไรจากการดำเนินงานคงเหลือ 7.70% เมื่อเทียบกับยอดขายหลังจากหักดอกเบี้ยจ่ายและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ แล้ว บริษัทมีกำไรสุทธิคงเหลือ 3.80% เมื่อเทียบกับยอดขาย สำหรับในปี 2545 บริษัทยังคงมีอัตรากำไรขั้นต้นเท่ากับในปี 2544 คือ 40% ในขณะที่สัดส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ มีระดับที่ลดลงทำให้กำไรสุทธิต่อยอดขายมีระดับที่สูงขึ้นเป็น 4.30%

ถ้าพิจารณาจากการอ่าน Common – Size งบกำไรขาดทุน ดูเหมือนว่ากิจการมีการควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่ต้นทุนขาย ซึ่งสัดส่วนต่อยอดขายยังคงที่เท่ากับ 60% ทั้งที่ยอดขายเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 63 ล้านบาท ซึ่งโดยหลักแล้วการดำเนินงานมียอดขายมากขึ้นควรจะช่วยให้ประหยัดที่เป็นต้นทุนคงที่ลงได้ระดับหนึ่ง จุดนี้จึงควรทำการตรวจสอบว่ากิจการมีการต้นทุนขายได้ดีเพียงใด แต่โดยภาพรวมแล้วปัญหา ณ จุดนี้ก็ยังไม่ร้ายแรงจนต้องระบุว่าบริษัทมีปัญหาเรื่องต้นทุนสูงเพราะยังสามารถทำกำไรได้ดีและมีแนวโน้มดีขึ้นด้วย แต่ถ้าบริหารต้นทุนได้ดีกว่านี้ ความสามารถในการทำกำไรก็อาจจะดีกว่านี้ได้ ดังนั้นการอ่าน Common – Size งบกำไรขาดทุนข้างต้นจึงชี้ให้เห็นว่าผลการดำเนินงานและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทนี้ยังอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นปกติ

● การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

เนื่องจากการวิเคราะห์ Common – Size งบกำไรขาดทุนทำให้เรากำลังสงสัยเรื่องการควบคุมต้นทุนค่าใช้จ่ายของกิจการนี้ ถ้าลองเอาเทคนิคการวิเคราะห์แนวโน้มเข้ามาใช้ในการอ่านงบการเงินเพิ่มเติม อาจทำให้เราเห็นภาพในเรื่องนี้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสรุปได้ดังข้อมูลต่อไปนี้ (โดยใช้ปี 2544 เป็นปีฐาน)

บริษัทขอนแก่นกรีกโกร จำกัด

Trend Analysis

	2544	2545
ขาย	100	141
ต้นทุนขาย	100	141
ค่าใช้จ่ายขายและบริหาร	100	136

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า กิจการควบคุมการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารได้ดี เนื่องจากมีอัตรการเติบโตช้ากว่ายอดขาย อย่างไรก็ตามอัตรการเติบโตของต้นทุนขายกลับเพิ่มขึ้นเท่ากับยอดขายคือ 41% ทั้ง ๆ ที่เมื่อยอดขายเพิ่มขึ้นมากควรมีการประหยัดจากขนาดทำให้ต้นทุนคงที่ถูกลง ความสามารถในการทำกำไรจึงจะเพิ่มขึ้น ผลการวิเคราะห์ ณ จุดนี้จึงเป็นการยืนยันว่า บริษัทควรจะกลับไปทบทวนและหาวิธีการควบคุมต้นทุนขายให้ดีขึ้นกว่านี้ แต่ในภาพรวมปัญหานี้ยังไม่รุนแรงนักสำหรับบริษัทนี้

● การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow Analysis)

ในขั้นตอนนี้จะทำการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวเงินทุนของบริษัทว่าได้จัดหาเงินทุนมาจากที่ใด และใช้เงินทุนเหล่านั้นไปในกิจกรรมใดบ้าง พฤติกรรมการได้มาและใช้ไปของเงินทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละปีจะสะท้อนไปที่ฐานะทางการเงินของกิจการได้ดี ในกรณีบริษัทขอนแก่นกรีกโกรเราได้วิเคราะห์งบการเคลื่อนไหวของเงินทุนนี้ไปครั้งหนึ่งแล้ว เมื่ออธิบายถึงวิธีการอ่านข้อมูลดิบจากงบกระแสเงินสด ถ้านักวิเคราะห์สามารถอ่านงบ

กระแสเงินสดได้เป็นก็ไม่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์แสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุนอีก อย่างไรก็ตามในกรณีที่
ไม่คุ้นเคยกับวิธีการอ่านงบกระแสเงินสด อาจจัดทำบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุนได้โดยแยกส่วนประกอบ
ของงบออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านที่เป็นแหล่งที่มาของเงินทุน และด้านแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน และมีหลักการแยก
รายการในงบการเงินออกมาใส่ในงบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน ดังนี้

แหล่งที่มาของเงินทุน

- จากการดำเนินงาน : กำไรสุทธิและค่าเสื่อมราคา
การลดลงของสินทรัพย์หมุนเวียน
การเพิ่มขึ้นของหนี้สินหมุนเวียน
- จากแหล่งอื่น ๆ : ทุนจดทะเบียนเพิ่ม
หนี้ระยะยาวเพิ่ม
การลดลงของสินทรัพย์อื่น

แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน

- จากการดำเนินงาน : ขาดทุนสุทธิ
การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์หมุนเวียน
การลดลงของหนี้สินหมุนเวียน
- จากแหล่งอื่น ๆ : การลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร
การจ่ายเงินปันผล
การลดลงของหนี้ระยะยาว
การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์อื่น

สำหรับงบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow) ในปี 2545 ของบริษัทขอนแก่นเกริกไกร
แสดงได้ดังต่อไปนี้

บริษัทขอนแก่นกรีกไกร จำกัด

Fund Flow

งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุนปี 2545

แหล่งที่มาของเงินทุน

จากการดำเนินงาน	ล้านบาท	เปอร์เซ็นต์
กำไรสุทธิ + ค่าเสื่อมราคา	13,392	47%
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดลด	2,732	10%
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลด	247	1%
เจ้าหนี้การค้าเพิ่ม	6,703	23%
หนี้ระยะยาวครบกำหนด 1 ปีเพิ่ม	368	1%
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่ม	356	1%
	<u>23,798</u>	<u>83%</u>
จากแหล่งอื่น		
ทุนจดทะเบียนเพิ่ม	256	1%
เงินกู้ระยะยาวเพิ่ม	4,084	14%
เงินกู้กรรมการเพิ่ม	208	1%
อื่น ๆ	295	1%
	<u>4,843</u>	<u>17%</u>
	<u><u>28,641</u></u>	<u><u>100%</u></u>

แหล่งใช้ไปของเงินทุน

จากการดำเนินงาน		
ลูกหนี้การค้าเพิ่ม	610	2%
สินค้าคงเหลือเพิ่ม	10,272	36%
ตัวเงินจ่ายลด	398	1%
	<u>11,280</u>	<u>39%</u>
จากแหล่งอื่น		
ลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร	14,100	49%
จ่ายเงินปันผล	1,582	6%
เงินสดเพิ่มขึ้น	1,679	6%
	<u>17,361</u>	<u>61%</u>
	<u><u>28,641</u></u>	<u><u>100%</u></u>

จาก Fund Flow ในปี 2545 เราอ่านได้ว่า เงินทุนที่เคลื่อนไหวในปีนี้ของบริษัทอยู่ในระดับประมาณ 28.64 ล้านบาท ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 100% เงินทุนจำนวนดังกล่าวบริษัทจัดหาจากการดำเนินงาน 83% และจากแหล่งอื่น ๆ 17% ส่วนในด้านแหล่งใช้ไปของเงินทุนพบว่า บริษัทใช้เงินทุนไปในการดำเนินงาน 39% และใช้ไปในแหล่งอื่น ๆ 61% การอ่านงบเพียงเท่านี้จะไม่ทำให้เราเห็นภาพได้ชัดเจนนัก แต่ถ้าเราเริ่มต้นจากการดูที่การลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวรเท่ากับ 49% แล้วจับคู่ดูว่าบริษัทควรหาเงินทุนมาให้ถูกประเภทคือ เป็นเงินทุนระยะยาวเช่นกัน ลองดูแหล่งที่มาของเงินทุนจากแหล่งอื่น พบว่ามีสัดส่วนเท่ากับ 17% ซึ่งไม่เพียงพออีกขาดอยู่ 32% เงินทุนที่ยังขาดอยู่นี้สามารถไปเอามาจากบางส่วนของกำไรสุทธิบวกค่าเสื่อมราคา ซึ่งมีสัดส่วนทั้งหมดเท่ากับ 47% ได้ เพราะถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนจากภายในกิจการซึ่งบริษัทมีสิทธิเอาไปใช้ลงทุนในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ได้ เงินทุนของกำไรและค่าเสื่อมราคาส่วนที่เหลือ $47\% - 32\% = 15\%$ สามารถนำไปจ่ายเงินปันผล 6% และเก็บไว้เป็นเงินสดเพิ่มขึ้นอีก 6% ส่วนที่เหลืออีก 3% นำไปรวมเพิ่มเติมเป็นเงินทุนหมุนเวียนในระยะสั้น ซึ่งมีสัดส่วนการลงทุนประมาณ 39% จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นซึ่งจับคู่ให้เห็นว่าการลงทุนในระยะยาวและระยะสั้นจัดหาเงินทุนมาจากที่ใด พบว่าบริษัทไม่ได้มีการใช้เงินผิดประเภทแต่อย่างใด การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร โดยนำเงินทุนทั้งจากการกู้ยืมระยะยาวและจากกำไรในการดำเนินงานจะทำให้ภาระหนี้สินของบริษัทไม่สูงจนผิดปกติมากนัก และเนื่องจากการจัดหาเงินทุนเพื่อลงทุนในระยะสั้นยังไม่มีสัญญาณบอกว่าบริษัทใช้เงินทุนผิดประเภทจึงไม่น่าจะกระทบเรื่องสภาพคล่องของบริษัท

เพื่อตรวจสอบในเรื่องสภาพคล่องนี้ เราจะวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของรายการต่าง ๆ ในสินทรัพย์กับหนี้สินหมุนเวียนตาม Fund Flow ดังกล่าวข้างต้น

การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน (ล้านบาท)		การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียน (ล้านบาท)	
เงินสดเพิ่ม	1.68	เจ้าหนี้การค้าเพิ่ม	6.70
หลักทรัพย์ลดลง	(2.73)	หนี้ระยะยาวที่ครบ 1 ปีเพิ่ม	0.37
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลด	(0.25)	ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่ม	0.36
ลูกหนี้การค้าเพิ่ม	0.61	ตัวเงินจ่ายลด	(0.40)
สินค้ายกเลิกเพิ่ม	10.27		
รวม	<u>9.58</u>	รวม	<u>7.03</u>

เนื่องจากมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนในปี 2544 เท่ากับ 56.26 ล้านบาท และ 20.43 ล้านบาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าแม้ยอดการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนจะมีมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน (9.58 ล้านบาท มากกว่า 7.03 ล้านบาทโดยเปรียบเทียบ) แต่ก็ไม่มากนัก ในขณะที่ฐานของมูลค่าสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนแตกต่างกันมาก (56.26 ล้านบาท เทียบกับ 20.43 ล้านบาท) แสดงว่า หนี้สินหมุนเวียนจะมีอัตราเพิ่มเร็วกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน ลักษณะดังกล่าวจะทำให้อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) มีระดับลดลง อย่างไรก็ตามปัญหานี้ยังไม่รุนแรงเพราะกิจการยังไม่มีการใช้เงินทุนผิดประเภท เช่นนำเงินจากระยะ

สั้นไปใช้ลงทุนในระยะยาว การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะทำให้เรามองเข้าไปในงบการเงินได้ลึกซึ้งว่าเกิดอะไรขึ้นกับสภาพคล่อง และภาระหนี้สินของกิจการได้ดีกว่าการที่จะดูเฉพาะค่าอัตราส่วนทางการเงินแต่เพียงอย่างเดียว

● **การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis)**

การใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) ควรเป็นเครื่องมือสุดท้ายในการนำมาใช้วิเคราะห์งบการเงิน เพราะระหว่างการอ่านงบการเงินจากข้อมูลดิบ และใช้ Common – Size, Trend และ Fund Flow จะทำให้เราเห็นภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน การใช้อัตราส่วนทางการเงินจะเป็นเหมือนการสรุปภาพรวมในด้านต่าง ๆ ของกิจการ (ซึ่งบางด้านก็อาจเห็นหรือเข้าใจมาแล้วขณะที่ใช้เครื่องมืออื่น) สำหรับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด ในปี 2544 และ ปี 2545 แสดงได้ดังต่อไปนี้

บริษัทเกริกไกร จำกัด

อัตราส่วนทางการเงิน

	2544	2545
1. Liquidity Ratios		
Current Ratios	2.75 เท่า	2.75 เท่า
Quick Ratio	0.95 เท่า	0.68 เท่า
Avg. Collection Period	20 วัน	15 วัน
Days Inventory	144 วัน	131 วัน
2. Asset Management Ratios		
Fixed Asset Turnover	8.06 เท่า	7.41 เท่า
Total Asset Turnover	2.02 เท่า	2.26 เท่า
3. Leverage Ratios		
Debt Ratio	0.50 เท่า	0.52 เท่า
Debt to Equity Ratio	1.01 เท่า	1.08 เท่า
Times Interest Earned	5.2 เท่า	7.4 เท่า
4. Profitability Raatios		
Gross Profit Margin	39.9 %	40.0 %
Operating Profit Margin	7.7 %	8.9 %
Net Profit Margin	3.9 %	4.4 %
R.O.A.	7.8 %	9.9 %
R.O.E.	15.6 %	20.5 %

จากข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินข้างต้น เราสามารถอ่านและวิเคราะห์ได้ดังนี้

- **ด้านสภาพคล่อง**

Current Ratio ในปี 2544 และปี 2545 เท่ากับ 2.75 เท่า และ 2.40 เท่า ตามลำดับ การลดลงของ Current ratio ในที่นี้ไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจถ้าอ่านงบ Fund flow มาก่อน การลดลงของ Current Ratio แม้จะบอกทิศทางว่าสภาพคล่องของบริษัทมีระดับลดลงกว่าเดิม แต่จากการอ่านงบ Fund Flow เราทราบว่าบริษัทไม่มีการใช้เงินติดประเภท อีกทั้งขนาดของ Current Ratio 2.40 เท่า ถือว่ายังอยู่ในระดับสูง โดยสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่ยังคุ้มครองหนี้สินหมุนเวียนได้อีกมาก

สำหรับ Quick Ratio ก็มีทิศทางเช่นเดียวกันกับ Current Ratio กล่าวคือมีระดับลดลงจาก 0.95 เท่าเป็น 0.68 เท่าในปี 2544 และปี 2545 ตามลำดับ แม้ว่าจะสะท้อนถึงสภาพคล่องที่ลดลงแต่เนื่องจากในกรณีบริษัทนี้มีสินค้าคงเหลือเป็นรายการที่สำคัญของกิจการ เมื่อตัดออกไปแล้วจึงมีผลต่อ Quick Ratio มาก อย่างไรก็ตามในกรณีตัวอย่างนี้การใช้ข้อสรุปในการวิเคราะห์จาก Current Ratio จะมีความเหมาะสมกว่า

แม้จะเห็นว่า Current Ratio อยู่ในอัตรา 2.40 เท่า ซึ่งหมายความว่าสินทรัพย์หมุนเวียนมีมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนอยู่ 2.40 เท่า แต่ถ้าจะให้เห็นว่าสภาพคล่องอยู่ในระดับที่ไม่น่าเป็นห่วงจริงต้องพิจารณาด้วยว่าสินทรัพย์หมุนเวียนรายการที่สำคัญได้แก่ ลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือมีคุณภาพดีจริง ในกรณีบริษัทนี้ จำนวนวันที่เรียกเก็บหนี้ลดลงจาก 20 วัน เป็น 15 วัน และจำนวนวันหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือลดลงมาจาก 144 วัน เป็น 131 วัน แสดงให้เห็นว่าการบริหารสินทรัพย์หมุนเวียนหลักทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อวิเคราะห์มาถึงจุดนี้จะทำให้เราสามารถมั่นใจได้มากขึ้นว่าสภาพคล่องของบริษัทอยู่ในเกณฑ์ดีและเป็นปกติ

- **ด้านการบริหารสินทรัพย์**

อัตราส่วน Total Asset Turnover เท่ากับ 2.02 เท่า และ 2.26 เท่าในปี 2544 และปี 2545 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์รวมในการสร้างให้เกิดยอดขายทำได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าในปี 2545 ยอดขายของบริษัทเพิ่มขึ้นถึง 62 ล้านบาท แต่อัตราส่วน Total Asset Turnover กลับเพิ่มไม่สูงมากนัก ที่เป็นเช่นนี้เพราะบริษัทไปลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากขึ้น และสินทรัพย์เหล่านี้ยังไม่ได้สร้างรายได้ให้แก่กิจการได้อย่างเต็มที่ในช่วงแรก สาเหตุดังกล่าวนี้ส่งผลให้เห็นชัดเจนเมื่อทำอัตราส่วน Fixed Asset Turnover ซึ่งเท่ากับ 8.06 เท่า และ 7.41 เท่า ในปี 2544 และปี 2545 ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์จะยังไม่ได้ปรับปรุงดีขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัด แต่ในระดับที่เป็นอยู่ก็ยังถือว่าประสิทธิภาพยังอยู่ในเกณฑ์ดี และถ้ายังคงรักษาผลการดำเนินงานที่ดีเช่นเดิมนี้นี้ไว้ได้ การบริหารสินทรัพย์ควรมีประสิทธิภาพที่ดีกว่านี้ในอนาคต

- **ด้านภาระหนี้สินและค่าใช้จ่ายทางการเงิน**

การสรุปเกี่ยวกับภาระหนี้สินและค่าใช้จ่ายทางการเงินสามารถพิจารณาได้จากอัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage Ratios) จากการพิจารณาความเสี่ยงทางการเงินจากภาระหนี้สินพบว่า Debt Ratio และ Debt to Equity Ratio มีระดับสูงขึ้นเล็กน้อย อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์แล้วพบว่า ภาระหนี้สินนี้ถูกคุ้มครองด้วยสินทรัพย์ที่ยังมีคุณภาพดี และส่วนของผู้อื้อหนี้ จึงทำให้แน่ใจว่าภาระหนี้สินของบริษัทนี้ยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก และอยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัยสำหรับเจ้าหนี้

ส่วนค่าใช้จ่ายทางการเงินของภาระหนี้สินซึ่งวัดจากดอกเบี้ยจ่าย ความสามารถในการจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงินนี้วัดจากอัตราส่วน Times Interest Earned ซึ่งในกรณีบริษัทตัวอย่างนี้ เท่ากับ 5.2 เท่า และ 7.2 เท่า ในปี 2544 และปี 2545 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการนำกำไรจากการดำเนินงานมาจ่ายดอกเบี้ยมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้นภาพรวมสรุปได้ว่าบริษัทมีความสามารถในการจ่ายหนี้และดอกเบี้ยจ่ายได้ ซึ่งแสดงถึงเจ้าหนี้ของบริษัทยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ในเกณฑ์ที่ดีต่อไป

- ด้านความสามารถในการทำกำไร

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) เป็นส่วนหนึ่งที่ใช้วัดผลการดำเนินงานของกิจการ สามอัตราส่วนแรกที่ได้จากกลุ่มนี้ได้แก่ อัตราส่วนกำไรขั้นต้น / ขาย (Gross Profit Margin) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน / ขาย (Operating Profit Margin) และ อัตราส่วนกำไรสุทธิ / ขาย (Net Profit Margin) เราจะเห็นมาแล้วครั้งหนึ่งในการอ่าน Common – Size งบกำไรขาดทุน ซึ่งสรุปได้ว่าความสามารถในการทำกำไรของกิจการยังอยู่ในเกณฑ์ดี (แต่ถ้าปรับปรุงหรือมีการควบคุมต้นทุนขายได้ดีกว่านี้ ความสามารถในการทำกำไรก็จะมีระดับสูงกว่านี้อีก)

นอกจากนี้ยังมีอัตราส่วนทางการเงินอื่น ๆ ที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Return on Asset : ROA) และ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) จากข้อมูลของบริษัทขอนแก่นกรีกไกรพบว่า อัตราส่วนทั้งสองนี้มีระดับสูงขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ROA ซึ่งวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ไปสร้างกำไรทำได้ดีขึ้น และกำไรที่สูงขึ้นนี้ส่งผลดี ทำให้อัตรผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้น (ROE) มีระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม

4.2.2 การเขียนรายงานการวิเคราะห์งบการเงิน

ในหัวข้อ 4.5.1 ได้อธิบายถึงวิธีการอ่านและวิเคราะห์งบการเงินอย่างละเอียด ในขั้นตอนต่อไป นักวิเคราะห์จะต้องทำการเขียนรายงานงานการวิเคราะห์ งบการเงิน โดยรายงานในสิ่งที่สำคัญ ซึ่งรวมทั้งจุดเด่น และจุดด้อย และชี้ให้เห็นด้วยว่าจุดเด่นและจุดด้อยเหล่านั้นจะมีผลกระทบต่อฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานอย่างไร การเขียนรายงานสรุปในเรื่องการวิเคราะห์งบการเงินเป็นเรื่องยาก ผู้เขียนเห็นว่าไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวเกี่ยวกับหัวข้อ แต่ควรต้องอธิบายให้เห็นได้ว่าภาพรวมของกิจการเป็นอย่างไร ในที่นี้จะได้ลองใช้ข้อมูลงบการเงินของบริษัทขอนแก่นกรีกไกรที่ได้ผ่านการอ่านจบมาแล้ว และเขียนเป็นรายงานสรุปได้ดังนี้

รายงานการวิเคราะห์งบการเงิน
บริษัทขอนแก่นเกริกไกร จำกัด

1) การเติบโตของกิจการ

ระหว่างปี 2544 และปี 2545 บริษัทขอนแก่นเกริกไกรมีการขยายตัวในขนาดของกิจการอยู่ในเกณฑ์ดี โดยสินทรัพย์รวมจากปี 2544 เท่ากับ 75 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 95 ล้านบาท ในปี 2545 การลงทุนที่เพิ่มขึ้นในสินทรัพย์ประมาณ 20 ล้านบาทนี้ แบ่งได้เป็นการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนประมาณ 10 ล้านบาท และเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรประมาณ 10 ล้านบาท เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนหนี้สินและทุน พบว่าเงินลงทุนเพิ่ม 20 ล้านบาทนี้ บริษัทจัดหาจากการก่อหนี้เพิ่ม 12 ล้านบาท (จากหนี้ระยะสั้น 7 ล้านบาท และหนี้ระยะยาว 5 ล้านบาท) และเงินทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ส่วนใหญ่จากกำไรสะสมที่เพิ่มขึ้น) เท่ากับ 8 ล้านบาท

ส่วนการเติบโตในด้านผลการดำเนินงาน พบว่ายอดขายของบริษัทเพิ่มจาก 153 ล้านบาท เป็น 215 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 62 ล้านบาท ซึ่งให้เห็นว่าสินค้าและบริการของบริษัทยังคงได้รับการต้อนรับจากตลาดเป็นอย่างดี ในภาพรวมจึงสรุปได้ว่าบริษัทยังดำเนินงานไปได้ด้วยดี เป็นปกติ มีการเติบโตของทั้งสินทรัพย์และรายได้

2) โครงสร้างของเงินทุน

จากการพิจารณา Common – Size งบชุดด้านสินทรัพย์ของบริษัท พบว่า โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์จากปี 2544 มาสู่ปี 2545 มีการเปลี่ยนแปลงค่าสัดส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์ถาวร จาก 75% : 25% เป็น 70% : 30% ที่เป็นเช่นนี้เพราะอัตราการลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวรเร็วกว่าของสินทรัพย์หมุนเวียน แม้จะมีจำนวนเงินลงทุนเพิ่มขึ้นประมาณ 10 ล้านบาทใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามสัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ยังมีระดับไม่สูงมากนัก และยังไม่ได้แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความผิดปกติจนกระทบต่อฐานะการเงินของบริษัทแต่อย่างใด

สำหรับ Common – Size งบชุดด้านหนี้สินและทุน พบว่าโครงสร้างการจัดหาเงินทุนจะมาจากทั้งการก่อหนี้และจากส่วนของผู้ถือหุ้น โดยที่สัดส่วนของหนี้สินต่อทุนในปี 2544 เท่ากับ 50% : 50% และในปี 2545 เท่ากับ 52% : 48% ตามลำดับ ซึ่งให้เห็นว่าภาระหนี้สินของบริษัทมีระดับสูงขึ้นกว่าเดิมบ้าง อย่างไรก็ตามจากการพบว่าหนี้สินระยะสั้นที่มีถูกคุ้มครองอย่างเพียงพอด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน และสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนที่เหลือรวมกับสินทรัพย์ถาวรที่มีเพียงพอที่จะครอบคลุมมูลค่าหนี้สินระยะยาวได้ ภาระหนี้สินที่เป็นอยู่จึงยังไม่น่าวิตกกังวลแต่อย่างใด

ในภาพรวมแล้ว การวิเคราะห์โครงสร้างของเงินทุนจาก Common – Size ของงบชุด สรุปได้ว่ายังไม่พบความผิดปกติอย่างรุนแรงที่จะส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของกิจการ

3) ความสามารถในการทำกำไร

ยอดขายของบริษัทในปี 2544 เท่ากับ 153 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 215 ล้านบาทในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้น 62 ล้านบาท ซึ่งให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของบริษัทในการสร้างรายได้ยังอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานในการสร้างกำไรพบว่ากิจการยังดำเนินงานได้อย่างมีกำไร โดยมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น 3.48 ล้านบาท จากการวิเคราะห์ Common – Size งบกำไรขาดทุนพบว่า สัดส่วนของต้นทุนขายต่อยอดขายอยู่ในระดับประมาณ 60% ทั้ง 2 ปี ซึ่งมีข้อสังเกตว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้น 62 ล้านบาท ควรช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายคงที่ไปได้บางส่วน แต่สัดส่วนของต้นทุนขายต่อยอดขายที่ไม่ลดลง จึงทำให้กำไรไม่สูงไปกว่าเดิมมากนัก แต่ปัญหานี้ยังไม่รุนแรง จะเห็นได้ว่าอัตรา

ส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรรายการอื่น ๆ เช่น อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นยังคงมีระดับสูงขึ้น ดังนั้นในภาพรวมแล้วสรุปได้ว่าความสามารถในการทำกำไรของกิจการยังอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นปกติ

4) พฤติกรรมการได้มาและใช้ไปของเงินทุน

- จาก Fund Flow ปี 2545 สรุปได้ว่า บริษัทมีเงินทุนจากแหล่งภายในประมาณ 47% (จากกำไรสุทธิและค่าเสื่อมราคา) ซึ่งบริษัทสามารถนำไปลงทุนระยะสั้นหรือระยะยาวได้
- ในการลงทุนระยะสั้น พบว่าบริษัทต้องใช้เงินลงทุนไปในการดำเนินงาน 39% (จากการเพิ่มขึ้นของลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือเป็นหลัก) และจัดหาเงินทุนจากแหล่งระยะสั้นมาได้ 36% (จากการขายหลักทรัพย์ระยะสั้น และการเพิ่มขึ้นของเจ้าหนี้การค้าเป็นหลัก) เงินทุนที่ขาดไป 3% สามารถดึงมาจากแหล่งเงินทุนภายในได้ (ซึ่งจะทำให้เงินทุนภายในคงเหลือ 44%)
- ในการลงทุนระยะยาว บริษัทต้องใช้เงินทุน 49% ลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์ถาวร โดยถ้าจัดหาเงินทุนเพื่อการนี้มาจากแหล่งเงินทุนระยะยาวมีจำนวน 17% ซึ่งไม่เพียงพอขาดอีก 32% ซึ่งสามารถนำมาจากแหล่งเงินทุนภายใน (ทำให้เงินทุนภายในคงเหลือ 12%)
- เงินทุนที่เหลือจากแหล่งเงินทุนภายใน บริษัทนำไปจ่ายเงินปันผล 6% และเก็บเป็นเงินสดเพิ่มขึ้นอีก 6%
- จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า บริษัทไม่ได้ใช้เงินทุนผิดประเภท ซึ่งจะไม่ทำให้กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินมากนักจากพฤติกรรมการได้มาและใช้ไปของเงินทุนในช่วงเวลาดังกล่าว (ปี 2544 และปี 2545)

5) สภาพคล่อง

จาก Fund Flow ในปี 2545 จะเห็นได้ว่าบริษัทไม่ได้ใช้เงินทุนผิดประเภท การลงทุนในระยะสั้นในปี 2545 นั้น บริษัทลงทุนเพิ่มในสินทรัพย์หมุนเวียนเท่ากับ 9.58 ล้านบาท และลงทุนเพิ่มในหนี้สินหมุนเวียนเท่ากับ 7.03 ล้านบาท อย่างไรก็ตามอัตราการเพิ่มของหนี้สินหมุนเวียนเพิ่มเร็วกว่าของสินทรัพย์หมุนเวียน (เนื่องจากฐานของหนี้สินหมุนเวียนน้อยกว่ามาก) ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ Current Ratio ของกิจการจะมีระดับลดลง

Current Ratio ในปี 2544 และ 2545 มีค่าเท่ากับ 2.75 และ 2.40 ตามลำดับ ซึ่งพิจารณาจากตัวเลขชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นมีระดับที่ลดลงไปจากเดิม อย่างไรก็ตามค่า Current Ratio ที่แสดงไว้นี้มีค่าเกินกว่า 1 มาก ประกอบกับคุณภาพสินทรัพย์หมุนเวียน เช่น ลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือยังมีคุณภาพดี (วัดจากจำนวนวันหมุนเวียนของลูกหนี้การค้าและสินค้าคงเหลือ) จึงสรุปได้ว่า สภาพคล่องของบริษัทอยู่ในเกณฑ์ดีและเป็นปกติ

6) ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2545 กับปี 2544 บริษัทมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นประมาณ 20 ล้านบาท ในขณะที่มียอดขายเพิ่มขึ้นประมาณ 62 ล้านบาท และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลแล้วยังพบว่าอัตราการเพิ่มของยอดขายเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของสินทรัพย์รวม ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้อัตราส่วนขายต่อสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) มีค่าสูงกว่าเดิม

สำหรับอัตราส่วนยอดขาย/สินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover) มีระดับลดลงเล็กน้อยจาก 8.06 เท่าเป็น 7.41 เท่า ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มของสินทรัพย์ถาวรเร็วกว่าของสินทรัพย์ประเภทอื่น อัตราส่วนที่มีค่าลดลงนี้สะท้อนถึงประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ถาวรในการสร้างรายได้ทำได้ลดลงกว่าเดิม อย่างไรก็ตามค่าอัตราส่วนที่คงเหลือ 7.41 ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ถาวรยังคงอยู่ในเกณฑ์ดีสามารถยอมรับได้

โดยสรุปแล้ว ประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและเป็นปกติ

7) ภาระหนี้สิน

จากอัตราส่วนทางการเงินในกลุ่ม Leverage Ratios พบว่า Debt Ratio และ Debt to Equity Ratio มีระดับสูงขึ้นเล็กน้อย ซึ่งให้เห็นว่าภาระหนี้ยังไม่ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย แม้ว่าจะเริ่มเห็นสัญญาณว่าหนี้สินของบริษัทมีระดับที่เพิ่มเร็วกว่าการเพิ่มของกำไรสะสม ซึ่งจะต้องเริ่มระมัดระวังในระยะต่อไป

ส่วนอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความสามารถในการชำระค่าใช้จ่ายทางการเงินหรือ Time Interest Earned พบว่ามีระดับสูงขึ้นจาก 5.2 เท่าเป็น 7.4 เท่า ซึ่งให้เห็นว่าการดำเนินงานของบริษัทยังคงมีกำไรจากการดำเนินงานมาจ่ายดอกเบี้ยได้ และความสามารถในการจ่ายชำระดอกเบี้ยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นด้วย

8) สรุป

ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทนี้ยังอยู่ในเกณฑ์ดีและเป็นปกติ แต่มีข้อสังเกตว่าบริษัทมีปัญหาสัดส่วนต้นทุนขายค่อนข้างสูงทั้งที่ยอดขายมีระดับเพิ่มสูงขึ้น แม้การดำเนินงานยังมีกำไร แต่ถ้าเข้าไปตรวจสอบและแก้ไขปัญหานี้จะช่วยทำให้ผลการดำเนินงานในด้านกำไรของกิจการดีขึ้นกว่าระดับที่เป็นอยู่ได้

5. บทสรุป

เนื้อหาตลอดบทนี้ที่ได้ศึกษามาจะได้อธิบายให้เห็นที่มาของงบการเงิน และลักษณะของงบการเงินซึ่งประกอบไปด้วยงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับงบการเงินเหล่านี้มีประโยชน์ในการนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อให้ทราบฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ กระบวนการวิเคราะห์งบการเงินตามที่ได้อธิบายในบทนี้ได้นำเสนอวิธีการอ่านจากข้อมูลดิบก่อนเพื่อให้เห็นภาพทั่วไปและปัญหาในขั้นต้นของกิจการในด้านฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน หลังจากนั้นจึงนำเอาเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน ได้แก่ การย่อส่วนตามแนวคิด (Common – Size Analysis) การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของเงินทุน (Fund Flow Analysis) และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์งบการเงินอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการในด้านต่างๆ ในขั้นตอนสุดท้ายหลังจากเรียนรู้วิธีการอ่านและวิเคราะห์งบการเงินแล้วก็คือการเขียนรายงาน ซึ่งเป็นส่วนที่ยากเพราะต้องดึงเอาเฉพาะส่วนที่สำคัญและจำเป็นมาเขียนอธิบายเท่านั้น ในบทนี้จึงได้ใช้กรณีตัวอย่างที่ยกมานี้ไม่ได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะการทำธุรกิจของกิจการ ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม มาประกอบด้วย ดังนั้นในโลกแห่งความเป็นจริง นักวิเคราะห์ที่ดีจึงควรนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการพิจารณาวิเคราะห์ด้วย